

**UNIVERZITA KARLOVA
PRÁVNICKÁ FAKULTA**

DIPLOMOVÁ PRÁCE

2016

Anna Horčíčková

UNIVERZITA KARLOVA PRÁVNICKÁ FAKULTA

Diplomová práce

ZASTOUPENÍ

Representation

Zpracovatel diplomové práce: Anna Horčíčková
Vedoucí diplomové práce: prof. JUDr. Jan Dvořák, CSc.
Katedra občanského práva
Datum vypracování práce (uzavření rukopisu): 5. září 2016

Prohlašuji, že předloženou diplomovou práci jsem vypracovala samostatně, že všechny použité zdroje byly řádně uvedeny. Dále prohlašuji, že tato práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

V Praze dne 5. září 2016

.....

Anna Horčíčková

Děkuji vedoucímu své diplomové práce prof. JUDr. Janu Dvořákovi, CSc. za konzultace, vedení a poskytování užitečných rad během zpracování této diplomové práce. Dále bych ráda poděkovala své rodině za laskavou podporu během mého studia.

Obsah:

Obsah:	4
1 Úvod	1
2 Obecně	2
2.1 Vývoj zastoupení	3
2.1.1 Předešlá právní úprava	5
3 Zvláštní typy zastoupení	7
3.1 Zastoupení dítěte	7
3.2 Zastoupení mezi manželi	7
3.3 Jednání právnické osoby	8
3.4 Zastoupení podnikatele	10
3.5 Zastoupení státu	11
4 Přímé a nepřímé zastoupení	12
4.1 Přímé zastoupení	12
4.2 Nepřímé zastoupení	13
5 Všeobecná ustanovení o zastoupení	14
5.1 Zástupce	14
5.1.1 Způsobilost zástupce právně jednat	15
5.1.2 Zájmy zástupce a zastoupeného	15
5.1.3 Substituce a více zástupců	17
5.2 Překročení zástupčího oprávnění	18
6 Smluvní zastoupení	19
6.1 Všeobecná ustanovení	19
6.2 Plná moc	20
6.2.1 Dohoda o plné moci	20
6.2.2 Plná moc	21
6.2.3 Forma plné moci	22
6.3 Procesní plná moc	25
6.3.1 Oprávnění být zmocněncem v civilním řízení	25
6.3.2 Povinné zastoupení	27
6.4 Překročení a porušení zástupčího oprávnění	27

6.4.1	Překročení zástupčího oprávnění.....	27
6.4.2	Porušení zástupčího oprávnění.....	28
6.5	Zánik zmocnění.....	28
6.5.1	Zánik zmocnění ze strany zmocnitele.....	30
6.5.2	Zánik zmocnění ze strany zmocněnce.....	30
6.6	Smluvní zastoupení s ohledem na advokacii.....	31
7	Prokura.....	32
7.1	Obecně o prokuře.....	32
7.2	Forma prokury.....	32
7.2.1	Filiální prokura.....	33
7.3	Vznik prokury.....	34
7.4	Rozsah prokury.....	35
7.5	Zánik prokury.....	38
8	Zákonné zastoupení a opatrovnictví.....	40
8.1	Obecná ustanovení.....	40
8.1.1	Správa jmění zastoupeného.....	42
8.2	Opatrovnictví člověka.....	42
8.2.1	Kompetence opatrovníka a činnost soudu v praxi.....	45
8.3	Opatrovnická rada.....	48
8.4	Opatrovnictví právnické osoby.....	50
8.5	Opatrovnictví dítěte.....	51
9	Podpůrná opatření při narušení schopnosti zletilého právně jednat.....	52
9.1	Předběžné prohlášení.....	54
9.2	Nápomoc při rozhodování.....	55
9.3	Zastoupení členem domácnosti.....	56
10	Závěr.....	59
11	Seznam zkratek.....	61
12	Použité zdroje.....	61
13	Klíčová slova.....	66
14	Shrnutí.....	67

1 Úvod

Diplomovou prací na téma zastoupení jsem se rozhodla vypracovat z několika důvodů. Především proto, že se jedná o tradiční institut v našem právním systému, který je hojně využíván a pevně věřím, že touto prací dospěji k většímu porozumění fungování a základních principů tohoto institutu.

Jak jsem již zmínila, zastoupení je institutem velmi často využívaným v běžném životě každou osobu. Ať už se jedná o nezletilého, zletilou osobu, nesvéprávnou osobu či podnikatele. Každá osoba se ocitne v životě mnohokrát v situaci, kdy se nachází na straně zastoupeného. Tak je tomu konec konců u každého dítěte, než nabude zletilosti. Zastoupením život člověka začíná a mnohdy také může končit. Zastoupení však není jen institutem nahrazujícím něčí chybějící znaky, ale může být především institutem pomáhajícím člověku, co nejlépe uplatnit svá osobní práva, ať už svěřením záležitostí do rukou osoby odborně vybavené, či nemožností v dané situaci svá práva z časových či místních hledisek zastávat.

V neposlední řadě spočívá důvod této mé práce také v tom, že pracovat v pozici zástupce v rámci profese advokáta je běžnou, snad lze říci, přímo základní denní záležitostí, a vzhledem ke svým budoucím záměrům působit na poli advokacie, považuji lepší pochopení tohoto institutu za základ.

V první části své práce se budu zabývat obecným pojetím zastoupení a jeho základy a krátkým nahlédnutím do vývoje zastoupení, včetně krátkého zastavení u předchozí platné právní úpravy. V další kapitole se pokusím nastínit vybrané zvláštní typy zastoupení, které nejsou upraveny v hlavě III o.z.

V hlavní části práce se budu zabývat hlavou III o.z. úpravou zastoupením ve všeobecných ustanoveních občanského zákoníku smluvním zastoupením a jeho vznikem, zánikem a překročením zástupčího oprávnění. Pozornost se snažím také věnovat plné moci a především ustanovení o formě plné moci, které je od účinnosti tohoto občanského

zákoníku považováno za ne zcela jasné a v praxi může působit problematicky, a proto se snažím zohlednit i případně diskuze nad tímto ustanovením.

Dále svou pozornost věnuji ustanovením o prokuře a její formě, vzniku a v samozřejmě i zániku. Následně se snažím popsat také zákonné zastoupení a opatrovnictví člověka a právnické osoby.

V poslední části své práce se věnuji ještě úpravě podpůrných opatření při narušení schopnosti zletilého právně jednat, jež jsou upravena v hlavě II. díle 2 o.z., ale jsou z mého pohledu také úpravou důležitou pro každého běžného člověka v jeho životě a navíc jsou relativně novou úpravou.

2 Obecně

Zastoupení je institut sloužící k jednání za jiného. Tento institut je zaručen na ústavní rovině vyplývající například z čl. 37 odst. 2 Listiny, tedy ze soudní ochrany a práva na právní pomoc v řízení před soudy a jinými státními orgány či orgány veřejné správy. Důvody pro zastoupení mohou být různé, buď osoba ze zákonných důvodů jednat nemůže, nebo z různých důvodů jednat sama nechce. Zákonými důvody může být nedostatek věku, neschopnost právně jednat, či nedostatek zákonem předepsané znalosti. Typickými příklady jsou: zákonný zástupce pro nedostatek věku zastupované osoby, opatrovnictví pro neschopnost.

Existují však i jednání, ke kterým pro jejich osobní povahu, není možné využití zastoupení. Takový případ je například sepsání závěti. Můžeme nalézt i jednání, u kterých možnost zastoupení, i přes jejich velmi osobní povahu, existuje, nicméně jen za

splnění konkrétních, předem daných, podmínek. Příkladem takového jednání je uzavření manželství.¹

Občanský zákoník zastoupení dělí dle právního důvodu jeho vzniku. Z tohoto pohledu dělí zastoupení na tři možné typy. Prvním je smluvní zastoupení, které vzniká dohodou stran. Druhým je opatrovnictví, které vzniká na základě rozhodnutí soudu. Třetím typem je zákonné zastoupení, které vzniká na základě zákona.² Především občanský zákoník, zák. č. 40/1964 Sb., opatrovnictví řadil pod zákonné zastoupení.

2.1 Vývoj zastoupení

V římském právu institut zastoupení nebyl prakticky vůbec známým institutem. To vycházelo ze základního pojetí a dodržování dvou zásad. První zásady „*per extraneam personam nobis asquiri potest*“ tedy prostřednictvím jiné osoby nelze nabývat a druhé zásady „*alteri stipulari nemo potest*“ tedy, že nikdo nemůže zavazovat druhého.³ V zásadě tyto dvě zásady zcela vylučují povahu zastoupení. Zavazovat se právním jednáním třetí osoby, jak tomu je v dnešním zastoupení, bylo v římském právu zcela výjimečným.

---

¹ ŠVESTKA, J.; DVOŘÁK, J.; FIALA, J. a kol. *Občanský zákoník. Komentář. Svazek I.* Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2014, str. 1033

² LAVICKÝ, Petr. *Občanský zákoník: komentář.* V Praze: C.H. Beck, 2014. Velké komentáře. ISBN 9788074005299, str. 1658

³ JURČOVÁ, M., PAVELKOVÁ, B., NEVOLNÁ, Z., OLŠOVSKÁ, A., SMYČKOVÁ, R., *Zastúpenie v súkromnom práve.* Praha, C.H. Beck, 2012, str. 1

Jedna z výjimek nadcházela v případech, kdy jednal otec rodiny, tzv. *pater familias*, za osoby podřízené a ačkoliv jednal on, z jednání byly zavázány právě osoby podřízené. Nicméně z našeho dnešního úhlu pohledu se to sice může jevit podobné institutu zastoupení, avšak z tehdejšího chápání je zcela zřejmé, že se nejednalo o zastoupení, neb tyto osoby by se samy nebyly schopny zavazovat v právním jednání. Tyto osoby byly vzhledem k tehdejší úpravě osoby podřízené moci jiného, třeba synu pateru familias, můžeme to z dnešního pohledu tedy přirovnat k opatrovnictví.

Za další výjimku je možné považovat jednání posla, tzv. *nuntius*, který pouze tlumočil vůli osoby třetí osobě, a z právního jednání byla zavázána ona osoba, jejíž vůli posel tlumočil. Vzhledem k tomu, že posel pouze tlumočil cizí vůli, nebylo ani nutné, aby měl způsobilost k právnímu jednání, mohl to tedy být klidně „šilencec“.⁴

Velmi limitované bylo zastoupení realizováno roku 1298 v Kodexu kanonického práva papeže Bonifáce VIII. Zde se však zastoupení vztahovala pouze na uzavírání manželství.⁵

K většímu rozsahu úpravy zastoupení došlo až v 19. století. Francouzský zákoník Code Civil z roku 1804, kdy zákoník připouští možnost jednání za jiného na základě oprávnění od té osoby. K hlavní strukturalizované úpravě došlo v německém zákoníku Bürgerliche Gesetzbuch (BGB), který byl přijatý roku 1896. Především došlo v 19. století k počátku rozlišování příkazu anebo respektive dohody a plné moci, přičemž toto je dodnes respektováno. Až na přelomu 19. a 20. století došlo k jasnému rozlišení vnitřního vztahu zástupce a zastoupeného a vnějšímu vztahu k třetí osobě, tedy, jak jsem již uvedla, počalo rozlišování mezi dohodou uzavřenou mezi zástupcem a zastoupeným a plnou mocí, tedy prokázáním se vůči třetí osobě existencí zástupčího oprávnění. Například francouzský Code civil a rakouský Allgemeines bürgerliches Gesetzbuch (ABGB) neviděly rozdíl mezi dohodou/smlouvou o zastoupení a plnou mocí.

---

⁴ KINCL, J., URFUS, V., SKŘEJPEK, M. *Římské právo*. 1. vydání. Praha, C.H. Beck, 1995, str.105

⁵ JURČOVÁ, M., PAVELKOVÁ, B., NEVOLNÁ, Z., OLŠOVSKÁ, A., SMYČKOVÁ, R., *Zastúpenie v súkromnom práve*. Praha, C.H. Beck, 2012, str. 2

V Anglii v právním odvětví common law, tedy zeměpisně i USA, je používán obecný pojem „agency“, který upravuje, jak příkazní smlouvu, tak zastoupení, jedná se o takzvané odhalené a neodhalené zastupování. V případě, kdy zástupce navenek jedná, jakoby jednal sám za sebe, jedná se o neodhalené zastoupení.

2.1.1 Předešlá právní úprava

Předešlý občanský zákoník⁶ upravoval zastoupení v první části v obecných ustanoveních v hlavě III.⁷ Jednalo se o úpravu zastoupení v následujícím pořadí. Nejprve obecná ustanovení, dále ustanovení o zákonném zastoupení a v neposlední řadě ustanovení o smluvním zastoupení.

V obecných ustanoveních byla definována podstata přímého zastoupení tak, že osoba jedná za jiného jeho jménem a důvody vzniku zastoupení, tedy ze zákona, z rozhodnutí soudu, či na základě smlouvy. Dále byla stanovena nutnost způsobilosti k právním úkonům⁸ zástupce a jeho osobní vykonávání zastoupení. Také zde byla úprava střetu zájmů, respektive jeho neexistence k možnosti zastoupení. O možnosti dalšího zástupce tzv. substituta byla ustanovena možnost pro případ, jak tak bylo dáno zákonem či dohodou smluvních stran.

Ustanovení týkající se zákonného zastoupení obsahovala veškerá ustanovení, jak o zastoupení vzniklém na základě zákona, tak o zastoupení vzniklém rozhodnutím soudu. Tato část obsahovala i ustanovení o opatrovnictví.

Ustanovení o smluvním zastoupení se nazývala zastoupením na základě plné moci. Toto bývá považováno za ne zcela správné označení vzhledem k tomu, že smluvní

---

⁶ Zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník

⁷ Ustanovení § 22 a násl. zák. č. 40/1964 Sb., občanský zákoník

⁸ Z pohledu dnešního o.z. svéprávnost

zastoupení vzniká na základě dohody o plné moci. Rozdíly v těchto dvou pojetích budu rozebírat dále. Tato úprava umožňovala zastoupení, jak fyzickou osobou, tak právnickou s tím, že v případě právnické osoby, za ní jednal statutární orgán právnické osoby. Zastoupení mohlo být uděleno i více zástupcům a není-li řečeno jinak, jednali všichni společně. Co se samotné plné moci týče, její forma byla předepsána tak, že písemnou formu měla mít tehdy, pokud právní úkon, ke kterému byla udělena, měl být v písemné formě taktéž, či v případě, že byla udělena k více právním úkonům, tedy takzvané generální plné moci. Překročení zástupčího oprávnění, pak bylo závazné v případě, že ho zmocnitel dodatečně schválil a stejně tak tomu bylo, pokud svůj nesouhlas třetí osobě nevyjádřil, jak lidově vnímáno, mlčení je souhlas. V opačném případě by byl jednáním zavázán zmocněnec.

V neposlední řadě zákon uváděl důvody zániku zastoupení na základě plné moci. K zániku došlo provedením úkonu, na který byla omezena, nebo odvoláním ze strany zmocnitele, stejně tak odvoláním ze strany zmocněnce, dále smrtí zmocněnce a v neposlední řadě smrtí zmocnitele, ale to pouze v případě, že to nevyplývalo z obsahu plné moci opak. Zmocnitel se možnosti odvolání nemohl vzdát. K účinkům odvolání však došlo až v momentě doručení zmocněnci, to však neplatilo, jestliže třetí osoba o odvolání věděla. V takovém případě by jednáním zmocnitel zavázán nebyl. V případě smrti zmocnitele byl zmocněn povinen ještě učinit vše, co bylo nutné tak, aby nástupce neutrpěl újmu.

V porovnání se dříve platnou úpravou, je dnešní platná úprava zastoupení mnohem rozsáhlejší, na druhou stranu je tak učiněno na úkor přehlednosti, když je rozseta na několika místech v zákoně.

3 Zvláštní typy zastoupení

3.1 Zastoupení dítěte

Zastoupení dítěte je především upraveno v ustanovení § 892 a násl. o.z. Těmto ustanovením podpůrně slouží obecná ustanovení o zastoupení § 436 a násl. o.z. Primárně se v tomto zastoupení uplatní zásada, podle níž práva a povinnosti ze zastoupení vznikají přímo zastoupenému. V jednáních, ve kterých dítě není způsobilé právně jednat, mají povinnost ho zastupovat rodiče. Jedná se o společné zastoupení rodičů s tím, že každý může jednat i samostatně. Vyloučení zastoupení dítěte rodiči přichází na řadu v případech, kdy by mohlo dojít ke střetu zájmů rodičů a dítěte či dětí týchž rodičů. V takových případech je soud povinen jmenovat dítěti opatrovníka. K takovému jmenování opatrovníka dojde například v dědickém řízení, kdy jsou rodiče i dítě dědici, či například v případě darovací smlouvy, kdy jsou smluvními stranami také oba dva, tedy, jak rodiče, tak dítě.

Dítě však může uzavřít smlouvu o zastoupení v rozsahu své způsobilosti právně jednat, nicméně to však nemění nic na zákoném oprávnění rodičů zastupovat dítě. Stejně tak v některých případech i rodiče mohou uzavřít smlouvu o zastoupení s osobou s odbornými znalostmi.

3.2 Zastoupení mezi manželi

Mezi manželi je běžné vzájemné zastupování. Zastupování mezi manželi je zákonem samostatně upraveno⁹ především z důvodu společné domácnosti a tudíž společného obstarávání záležitostí týkajících se společného života. Samostatná úprava tohoto typu vypovídá o běžnosti tohoto druhu zastupování a tedy nutnosti samostatné zákonné úpravy.

---

⁹ Ustanovení § 696 a násl. o.z.

Dle zákona manžel může zastupovat svého manžela v rozsahu jeho běžných záležitostí. V podstatných věcech již manželé jednají každý sám za sebe resp. společně. Samozřejmě je možné zastoupení smluvní na základně plné moci. K obstarávání záležitostí v rozsahu běžných záležitostí, jak je zákonem stanoveno, není nutnost plné moci. V důsledku jednání jednoho manžela v běžných záležitostech týkajících se společného života, zavazuje jeden manžel oba a to společně a nerozdílně. Co se běžnými záležitostmi míní, však zákon nijak nedefinuje, nicméně i z předchozí platné právní úpravy lze dovodit, že se jedná o pravidelné, obvyklé a opakující se jednání, která nejsou nikterak výjimečná.¹⁰ Navíc je také nutné, aby manžel, který jedná za druhého, byl svéprávný.

Toto vzájemné zastoupení mezi manželi se vztahuje k vedení na společné domácnosti nikoliv k samotnému právnímu zániku manželství. Mám na mysli, že v případě, že manželé spolu nežijí, nemají společnou domácnost (ale právně ještě nejsou rozvedeni), není tento druh zastupování mezi manželi možný. Pokud spolu manželé fakticky nežijí, jednání za jednoho manžela druhým manželem bez jeho souhlasu ho nezavazuje ani neopravňuje.

Zákon dává možnost, aby manžel vyloučil možnost zastoupení druhým manželem tím způsobem, že třetí osobě, se kterou má být jednáno, sdělí, že tuto možnost vylučuje, tedy, že ji manžel v tomto jednání zastoupit nemůže. Dále je také možné, aby zástupčí oprávnění manžela bylo vyloučeno soudem.

3.3 Jednání právnické osoby

Vzhledem k povaze právnické osoby, není právnická osoba schopna sama jednat, musí za ni jednat její zástupci. Tyto zástupce lze rozdělit do tří skupin. Zástupci, kteří jednají na základě zákona, zástupci, kteří jednají na základě rozhodnutí soudu a zástupci,

---

¹⁰ ŠÍNOVÁ, R., ŠMÍD, O. a kol. *Manželství*. Praha, Leges, 2014, str. 149

kterí jednají na základě soukromoprávního jednání (zakládající jednání, smlouva o zastoupení).¹¹ To, že zastoupení právnické osoby, respektive zastoupení statutárním orgánem, je zastoupení sui generis, dovozuje i judikatura.¹² Domnívám se, že i řazení zákona se k tomuto příklání, když jednání statutárního orgánu za právnickou osobu je upraveno samostatně v ustanovení § 161 a násl. o.z.

Způsob jednání statutárního orgánu právnické osoby se zapisuje do veřejného rejstříku. Pro informace zapsané do veřejného rejstříku platí presumpce správnosti, nelze se proti informaci o jednání statuárního orgánu za právnickou osobu dovolávat skutečnosti, že nejednal správně, pokud jednal způsobem zapsaným ve veřejném rejstříku.

Dle ustanovení § 164 o.z. zástupcem právnické osoby je člen statutárního orgánu, který může právnickou osobu zastupovat ve všech záležitostech, tedy disponuje generálním jednatelským oprávněním. Ve všech záležitostech předpokládá, že člen statutárního orgánu právnické osoby může udělit plnou moc třetí osobě k jednání za právnickou osobu.¹³ Postupně se vžívá do praxe, že člen statutárního orgánu jedné právnické osoby, je jiná právnická osoba. Dle ustanovení § 154 o.z. zmocní právnická osoba, která je členem statutárního orgánu právnické osoby, fyzickou osobu, která ji bude v orgánu zastupovat, v opačném případě ji zastupuje člen statutárního orgánu, té právnické osoby, která je členem orgánu. Osoba, která je takto zmocněna, musí splňovat stejné požadavky, které se kladou na člena statutárního orgánu.¹⁴

---

¹¹ DVOŘÁK J.; ŠVESTKA J.; ZUKLÍNOVÁ M. *Občanské právo hmotné*. Vydání první. Praha: Wolters Kluwer, 2013, str. 313

¹² Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 4.8.2015, sp.zn. 14 Cmo 184/2014

¹³ ČECH, P., ŠUK, P., *Právo obchodních společností: v praxi a pro praxi (nejen soudní)*. Vydání I., Praha: Ivana Hexnerová- Bova Polygon, 2016, str. 22

¹⁴ Ustanovení § 46 odst. 3 z.o.k.

Právníckou osobu mohou zastupovat i její zaměstnanci. Ti však, na rozdíl od statutárního orgánu, zastupují právnickou osobu v rozsahu obvyklém, vzhledem k jejich zařazení nebo funkci. Obvyklý rozsah se pak posuzuje podle toho, jak se jeví funkční zařazení zaměstnance navenek veřejnosti, ne tedy přímo podle zaměstnancova skutečného zařazení. Ustanovení § 161 o.z. ukládá ještě dát najevo, kdo za právnickou osobu jedná, co ho k tomu opravňuje, v případě podpisu, připojí zástupce k právnické osobě svůj podpis, popřípadě i údaj o svém pracovním zařazení či funkci.

3.4 Zastoupení podnikatele

Zastoupení podnikatele je upraveno samostatně v hlavě II. díle 5, ustanovení § 430 a násl. o.z. Jedná se o všeobecnou úpravu, která se vztahuje na všechny podnikatele a je analogická k úpravě jednání právnických osob.¹⁵ Pojednává o projevování vůle podnikatele navenek.

Podnikatele především zastupuje osoba pověřená určitou činností při provozu obchodního závodu.¹⁶ Toto ustanovení se vztahuje na podnikatele, kteří jsou osobami jak fyzickými, tak osoby právnickými. Osoby pověřené určitou činností, jež nejsou blíže specifikovány, může se tedy jednat, jak o zaměstnance podnikatele, tak například i o osoby příbuzné podnikateli, které mu třeba například vypomáhají.¹⁷ Navíc zákon pověření nikterak neformalizuje. Lze předpokládat, že se jedná o skutečný stav, tedy že pověření vyplývá například z vnitřních předpisů o rozdělení práce.

---

¹⁵ Důvodová zpráva k zákonu č. 89/2012 Sb., občanský zákoník dostupná online z <http://obcanskyzakonik.justice.cz/images/pdf/Duvodova-zprava-NOZ-konsolidovana-verze.pdf>

¹⁶ Ustanovení § 430 o.z.

¹⁷ NOVOTNÁ, M., ŠTÝSOVÁ, M., NOVOTNÝ, P., a IVIČIČOVÁ, J., *Nový občanský zákoník. Principy a základní pojmy*. 1. vyd. Praha: Grada Publishing, 2014, str. 108

Co se rozsahu zástupčího oprávnění týče, je vymezeno tak, že je osoba oprávněna jednat ve všech záležitostech, ke kterým při činnosti, kterou je pověřen obvykle dochází. V zájmu ochrany třetích osob, je překročení tohoto zástupčího oprávnění považováno za zavazující podnikatele. Jednání, které překračuje zástupčí oprávnění, nezavazuje podnikatele pouze v případě, že třetí osoba o překročení věděla, nebo ji muselo být vzhledem k okolnostem zcela jasné, že osoba, která jedná, zjevně překračuje své zástupčí oprávnění.

Podnikatele také zavazuje jednání i jiné osoby, pokud tato jedná v provozovně podnikatele. Toto ustanovení je faktickou ochranou třetích osob. Vzhledem k tomu, že zákon nedává osobě, která takto jedná v provozovně žádné zástupčí oprávnění, pouze sděluje, že pokud tato osoba bude jednat za podnikatele v jeho provozovně, je tímto jednáním podnikatel vázán a to vzhledem k dobré víře třetí osoby, která nemohla vědět, že tato osoba nemá zástupčí oprávnění. Tedy k tomu, aby byl podnikatel vázán takovým jednáním, je nutné splnění dvou podmínek a to, aby tato osoba jednala v provozovně podnikatele a konečně také, aby třetí osoba byla v dobré víře, že osoba jednající má zástupčí oprávnění.

3.5 Zastoupení státu

Jménem státu jedná vedoucí organizační složky, které se právní jednání týká. Vedoucí organizační složky může pověřit jiného vedoucího zaměstnance, nutno tak učinit písemně. Za organizační složku mohou jednat i další zaměstnanci, ti však pouze, je-li to v souladu s vnitřními předpisy dané organizační složky. V případech, kdy je účastníkem civilního řízení stát, je označován jako „Česká republika“ ve spojení s organizační složkou, jež se řízení týká.

4 Přímé a nepřímé zastoupení

Zastoupení lze rozlišovat v různých rovinách. V první řadě bych ráda začala teoretickým rozlišením na zastoupení přímé a nepřímé.

4.1 Přímé zastoupení

Při zastoupení přímém činí zástupce jednání jménem zastoupeného a na účet zastoupeného. Práva a povinnosti nevznikají mezi zástupcem a třetí osobou, neboť právní jednání zástupce zavazuje přímo zastoupeného ve vztahu k třetí osobě, se kterou zástupce jedná, vznikají práva a povinnosti pouze mezi touto třetí osobou a osobou zastoupenou. Ke vzniku práv a povinností mezi zástupcem a třetí osobou nedochází.¹⁸ Z jednání zástupce musí být zřetelné, že jedná za zastoupeného jeho jménem a v jeho zájmu, tedy že zástupce je pouze zmocněncem v daném jednání.¹⁹

Přímé zastoupení vzniká na základě zákona nebo na základě rozhodnutí soudu § 457 a násl. o.z. Typickým příkladem přímého zastoupení vyplývajícího ze zákona je zákonný zástupce nezletilého dítěte²⁰.

Přímé zastoupení může vzniknout i smluvně. Přímé zastoupení smluvní je především upraveno v hlavě III. díle 2 o.z. Nicméně příklady přímého zastoupení můžeme nalézt i jinde v zákoně.

---

¹⁸ ŠVESTKA, J.; DVOŘÁK, J.; FIALA, J. a kol. *Občanský zákoník. Komentář. Svazek I.* Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2014, str. 1032

¹⁹ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 15.12.2011, sp.zn. 33 Cdo 5273/2009

²⁰ ŠVESTKA, J.; DVOŘÁK, J.; FIALA, J. a kol. *Občanský zákoník. Komentář. Svazek I.* Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2014, str. 1033

Některé instituty mohou mít formu přímého i nepřímého zastoupení. Například příkaz, který je upraven v části čtvrté hlavě II. díle 5 oddíle 1 §2430 o.z., může být sjednán jak ve formě přímého, tak ve formě nepřímého zastoupení. Stejně jako příkaz, může mít formu přímého i nepřímého zastoupení také následující oddíl tj. Zprostředkování.²¹ Těmito otázkami se budu zabývat později.

Zvláštním typem přímého smluvního zastoupení je zastoupení podnikatele, které je upraveno v §430 o.z. Jedná se o pověření osoby podnikatelem při provozu závodu k určitému jednání, přičemž zástupce pak činí veškerá jednání, ke kterým při této činnosti obvykle dochází. Druhý odstavec téhož ustanovení směřuje na ochranu třetí osoby, která byla v dobré víře, že osoba, s níž jedná, je osoba mající oprávnění k tomuto jednání a tedy, i tímto jednáním je podnikatel vázán.²² Ochranou dobré víry vůči zástupci se budu zabývat později.

4.2 Nepřímé zastoupení

Při zastoupení nepřímém jde o jednání zástupce svým jménem na účet zastoupeného. Rozdíl s přímým zastoupením spočívá především v tom, koho zástupce svým jednáním zavazuje. V případě nepřímého zastoupení zavazuje zástupce sám sebe a na základě uzavřené smlouvy se zastoupeným jsou tato práva převáděna na zastoupeného. Tento druh zastoupení však není upraven v hlavě III. zastoupení o. z., nýbrž je upraven u

---

²¹ ŠVESTKA, J.; DVOŘÁK, J.; FIALA, J. a kol. *Občanský zákoník. Komentář. Svazek I.* Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2014, str. 1032

²² ŠVESTKA, J.; DVOŘÁK, J.; FIALA, J. a kol. *Občanský zákoník. Komentář. Svazek I.* Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2014, str. 1034

jednotlivých právních jednání²³, tj. v části závazkového práva. Příkladem nepřímého zastoupení je komise ustanovení § 2455 o.z. nebo smlouva přepravní.²⁴

5 Všeobecná ustanovení o zastoupení

Občanský zákoník ve všeobecných ustanoveních vymezuje obecné rysy zastoupení. Dle § 436 odst. 1 o.z. je zástupcem ten, kdo je oprávněn právně jednat jménem jiného. Je zřejmé, že pokud zastoupení vzniká na základě dohody, potom je nezbytné, aby obě smluvní strany (zastoupený i zástupce) byly právně způsobilé takovou dohodu uzavřít. Pokud vzniká na základě zákona, je taková otázka řešena přímo zákonem s tím, že zákonné zastoupení často vzniká právě z důvodu, že zastoupený není právně způsobilý. Více se osobou zástupce a zastoupeného budu zabývat dále.

5.1 Zástupce

Zástupcem může být jak fyzická osoba, tak právnická, pokud to zákon nevyklučuje. Tak je tomu u zákonného zastoupení, kde může být zástupcem pouze fyzická osoba. Obecně kladené předpoklady pro zástupce jsou způsobilost právně jednat, jednání v souladu se zájmy zastoupeného a jednání v mezích oprávnění a konečně, že zástupce jedná osobně, tedy jsou kladeny podmínky pro možnost ustanovení substituta.²⁵

---

²³ HURDÍK, Jan. *Občanské právo hmotné: obecná část, absolutní majetková práva*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2013. ISBN 978-80-7380-377-3, str. 149

²⁴ ŠVESTKA, J.; DVORÁK, J.; TICHÝ, L. *Sborník statí z diskuzních fór o rekonstrukci občanského práva*. 3. díl, Praha: ASPI - Wolters Kluwer, 2008, str. 72

²⁵ HURDÍK, Jan. *Občanské právo hmotné: obecná část, absolutní majetková práva*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2013. ISBN 978-80-7380-377-3, str. 149

5.1.1 Způsobilost zástupce právně jednat

Ustanovení § 436 odst. 1 o.z. říká „*Kdo je oprávněn jednat jménem jiného, je jeho zástupcem...*“. Požadavek oprávněnosti v tomto ustanovení klade na osobu zástupce požadavek dostatku způsobilosti právně jednat. Dostatek způsobilosti však pouze, v rozsahu právního jednání, které by měla činit za zastoupeného, tedy může být zástupcem i osoba, která není zcela svéprávná, touto je například nezletilý, popřípadě osoba, která je na své svéprávnosti omezena. Zástupcem tedy může být i osoba, která je omezena na svéprávnosti či je nezletilá, avšak může být zástupcem v tom rozsahu, na který se nevztahuje omezení, či není potřeba zletilost. Tedy například nezletilá osoba může zastupovat druhou nezletilou osobu v kupní smlouvě, jejímž předmětem je věc nižší hodnoty, a tedy je způsobilá k tomuto právnímu jednání co do povahy a přiměřenosti rozumové a volní vyspělosti.

Na případy, kdy osoba nesplňuje požadavek dostatečné způsobilosti, se vztahuje ustanovení § 445 o. z., které říká, že se nelze dovolat nedostatku svéprávnosti zástupce vůči třetí osobě, která o tomto nedostatku nevěděla a vědět ani nemohla. Osoba, která jednáním byla dotčena, je oprávněná k namítnutí relativní neplatnosti učiněného jednání. Osoba, která o nedostatku svéprávnosti věděla, však není osobou oprávněnou k uplatnění relativní neplatnosti právního jednání.²⁶

5.1.2 Zájmy zástupce a zastoupeného

Zastoupeného dle ustanovení § 437 o.z. nemůže zastoupit ten, jehož zájmy jsou v rozporu se zájmy zastoupeného. Pouze v případech smluvního zastoupení, pokud zastoupený o takovém rozporu věděl nebo musel vědět, není tento rozpor na újmu.

---

²⁶ ŠVESTKA, J.; DVOŘÁK, J.; FIALA, J. a kol. *Občanský zákoník. Komentář. Svazek I.* Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2014, s. 1035

Rozpor mezi zájmy zastoupeného a zájmy zástupce, nemá vždy následek neplatnost jednání, které bylo zástupcem učiněno. Zastoupený se neplatnosti jednání může dovolat, pokud třetí osoba o tomto rozporu věděla nebo vědět musela.

Za rozpor zájmů je považováno, pokud v záležitosti, v níž má zástupce za zastoupeného jeho jménem jednat, má zástupce právní zájem na nevyřízení či částečném nevyřízení záležitosti ve prospěch zastoupeného. Znění zákona ustanovení § 437 odstavec 2 o.z. v případě smluvního zastoupení aplikuje mírnější dikci a upřednostňuje vůli zastoupeného, tedy fakt, že udělí plnou moc, i když ví o rozporu zájmů. Na jednání, které je činěno při existenci rozporu zájmů, však nelze hledět jako na jednání zdánlivé dle § 551 a násl. o.z.. Zastoupený se vůči takovému jednání může bránit námitkou relativní neplatnosti právního jednání ve smyslu ustanovení § 586 OZ.

V ostatních případech mimo smluvní zastoupení, v případech zastoupení zákonného a opatrovnictví platí, že rozpor v zájmech zastoupeného a zástupce vede zcela k nemožnosti zastoupení, tedy se jedná o zdánlivé právní jednání. Ustanovení § 460 o.z. jasně sděluje, že pro případ střetu zájmů zákonného zástupce nebo opatrovníka se zájmem zastoupeného, soud jmenuje této osobě kolizního opatrovníka. Kolizní opatrovník je pak jedinou osobou, která může předmětné jednání činit. Rozpor zájmů dítěte a rodiče pak zákon podrobně upravuje v ustanovení § 892 odst. 2 o.z., kdy v případě existence rozporu zájmů zcela vylučuje, aby rodič dítě mohl zastupovat, a soud v takovýto moment jmenuje opatrovníka.

Právo dovolat se relativní neplatnosti má zastoupený jen tehdy, pokud třetí osoba věděla nebo musela vědět o rozporu zájmu zástupce a zastoupeného. K vědomosti rozporu osoby, se kterou zástupce jednal, je nutno přihlídnout k základním ustanovením § 4 o.z., které stanoví, že jednající osoba jedná s rozumem průměrného člověka, s běžnou péčí a opatrností, vědomost posuzuje podle zvážení okolností, které jí musely být zřejmé.

Důležité k posouzení rozporu v zájmech zástupce a zastoupeného je základní otázka, zda-li stačí pouze možnost rozporu mezi nimi, či musí prokazatelně reálně existovat v daném momentě v souvislosti s daným jednáním. Judikatura za platnosti

předešlého občanského zákoníku²⁷ dovodila, že je nutná reálná existence rozporu v zájmech.²⁸ Judikaturu soudu za platnosti předešlého občanského zákoníku však nelze použít zcela jednoznačně na veškeré druhy zastoupení v současnosti. Reálná existence střetu zájmů se použije pouze na případy smluvního zastoupení. V ostatních případech zákonného zastoupení a opatrovnictví postačí pouhá možnost střetu zájmů zástupce a zastoupeného. Toto vyplývá z ustanovení § 460 o.z., jak je výše popsáno. Dále pak zákon v ustanovení § 437 odst. 2 o.z. stanoví nevyvratitelnou právní domněnku existence rozporu, pokud zástupce jedná za osobu, s níž jedná, tedy osobu třetí či pokud upřednostňuje vlastní zájem.

5.1.3 Substituce a více zástupců

Jedním z obecných předpokladů zastoupení vyplývajících z ustanovení § 438 o.z. je, že zástupce jedná osobně. Zákon uvádí, že dalšího zástupce může pověřit, je-li to předem se zastoupeným domluveno, popřípadě, vyžaduje-li to nutná potřeba. Nutnou potřebou je míněna situace, ve které zástupce nemůže jednat za zastoupeného s běžnou péčí a opatrností, ať už z objektivních či subjektivních překážek.²⁹ Zákon dále neuvádí více podmínek, které by bylo nutné splnit pro substituci. Ve všech případech však zástupce odpovídá za řádný výběr osoby substituující. Možnost ustanovit dalšího zástupce může, krom výše uvedeného, vzniknout i ze zákona. Například u právnických osob dle ustanovení § 443 o.z. je kromě statutárního orgánu oprávněna zastupovat právnickou osobu i osoba, kterou statutární orgán určí. Či v advokacii je zcela běžnou praxí, kdy se advokát nechá zastoupit jiným advokátem či pokud to zvláštní předpis

---

²⁷ Zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník

²⁸ Viz rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 26. 8. 2008, čj. 21 Cdo 2439/2007 nebo rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 29. 3. 2012, čj. zn. 21 Cdo 4542/2010

²⁹ ŠVESTKA, J.; DVOŘÁK, J.; FIALA, J. a kol. *Občanský zákoník. Komentář. Svazek I.* Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2014, str. 1046

nevylučuje, advokát se může nechat zastoupit zaměstnancem či advokátním koncipientem.³⁰

Ustanovení § 439 o.z. dále říká, že v případě, že má zastoupený pro tutéž záležitost více zástupců, platí vyvratitelná právní domněnka, že každý ze zástupců může jednat samostatně. V úpravě zastoupení dítěte rodiči nalezneme konkrétní pravidla, která stanovují, že rodiče zastupují společně, avšak jednat může každý z nich samostatně, nicméně po vzájemné dohodě. To vyplývá z ustanovení § 876 odstavce 3 o.z., který upravuje případ, kdy rodič jedná sám v záležitosti dítěte vůči třetí osobě, která je v dobré víře, že jedná se souhlasem druhého rodiče.

5.2 Překročení zástupčího oprávnění

Dle ustanovení § 440 odst. 1 o.z. v případě, že zástupce překročí oprávnění, které mu zastoupeným bylo uděleno, zavazuje právní jednání zastoupeného pouze v případě, že zastoupený bez zbytečného odkladu toto překročení schválí. Tento odstavec lze vztáhnout i na případy, kdy jednala osoba, která k tomu nebyla oprávněna, tedy taková osoba, kterou k tomu neopravňovala ani smlouva ani zákon ani rozhodnutí soudu. V případě smluvního zastoupení se postupuje podle ustanovení § 446 o.z., které stanoví uplatnění zásady, kdy zastoupený bez zbytečného odkladu poté, co se o překročení zástupčího oprávnění dozví a nesouhlasí s ním, sdělí svůj nesouhlas třetí osobě. V případě, že zastoupený nevysloví svůj nesouhlas, platí, že s překročením souhlasí.

V případech, kdy není vydán souhlas či u smluvního zastoupení nesouhlas, platí, že zástupce je ze svého jednání zavázán sám. Tento dodatečný souhlas, či vyjádřený nesouhlas jsou považovány za zhojení nedostatku zastoupení *ex tunc*.³¹ Je-li osoba zastoupeného nesvéprávná, nebude jednání nepravého zástupce schvalovat sama, bude

---

³⁰ § 26 zákona č. 85/1996 Sb., o advokacii

³¹ ŠVESTKA, J.; DVOŘÁK, J.; FIALA, J. a kol. *Občanský zákoník. Komentář. Svazek I.* Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2014, str. 1050

tak činit zákonný zástupce nebo opatrovník, popřípadě soud, pokud by prvé dva způsoby v daném případě nestačily. Toto by neplatilo v případě, že by zastoupený v mezičase svéprávnosti nabyt. Pak by jednání mohl schválit on sám.³² Odstavec druhý ustanovení § 440 o.z. odstranil pochybnosti o závaznosti jednání takto učiněných a dal přednost platnosti tohoto jednání. Zákonodárce toto zařadil do základních ustanovení nové právní úpravy, vzhledem k tomu, že za platnosti předešlého občanského zákoníku³³, bylo tato zásada dovozena judikaturou. Odstavec 2 dále přidává k základnímu vymezení ještě dobrou víru a to na obou stranách. Tedy dobrou víru jak zástupce, tak zastoupeného. Dobrá víra se posuzuje u obou subjektů jako celek.³⁴ V případě, že zastoupený nebyl v dobré víře, nelze považovat dobrou víru zástupce a naopak.

6 Smluvní zastoupení

6.1 Všeobecná ustanovení

Smluvní zastoupení je upraveno v hlavě III. díle 2 o.z. Z členění zákona lze vysledovat teoretické dělení smluvního zastoupení a to na smluvní zastoupení a prokuru. Smluvní zastoupení vzniká na základě shodné vůle dvou stran, tedy shodné vůle zástupce a zastoupeného.

U smluvního zastoupení je užíváno označení zmocněnec a zmocnitel, v případě prokury prokurista a zmocnitel.

---

³² Důvodová zpráva k zákonu č. 89/2012 Sb., občanský zákoník dostupná online z <http://obcanskyzakonik.justice.cz/images/pdf/Duvodova-zprava-NOZ-konsolidovana-verze.pdf>

³³ Zákon č. 40/1964 Sb. „Občanský zákoník“

³⁴ HURDÍK, Jan. *Občanské právo hmotné: obecná část, absolutní majetková práva*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2013. ISBN 978-80-7380-377-3. str. 152

Prokura vzniká na základě udělení prokury dle ustanovení § 450 a násl. o.z. Prokura vzniká u podnikatele zapsaného v obchodním rejstříku, který provozuje obchodní závod.

Smluvní zastoupení vzniká uzavřením smlouvy o zastoupení. Smluvní zastoupení vyžaduje alespoň částečnou svéprávnost na obou stranách. Jedná se o případy, kdy by osoba sama jednat mohla, ale nechce tak činit, na příklad pro nedostatek odborných znalostí, či proto, že se nachází jinde, než kde má být právně jednáno.³⁵ Ve smlouvě o zastoupení si strany sjednávají rozsah oprávnění zmocněnce, tedy rozsah záležitostí, ve kterých zmocněnec bude za zmocnitele jednat jeho jménem. Rozsah zástupčího oprávnění je vymezen pouze zákonem, nelze zmocnit ke všem jednáním, například nelze zmocnit k sepisu závěti. Nicméně je možné zmocnit pro jednu či více záležitostí.

6.2 Plná moc

6.2.1 Dohoda o plné moci

Smluvní zastoupení vzniká dohodou o plné moci. Dohoda o plné moci je dvoustranné právní jednání, na jehož základě vznikne zastoupení. Toto jednání může mít podobu typických smluvních typů jako je např. smlouva příkazní podle ustanovení v případech, kdy nebude naplňovat znaky těchto smluv, bude hodnocena jako smlouva inominátní.³⁶ Avšak smluvní zastoupení může vzniknout i konkludentním jednáním, respektive například pouhým vystavením plné moci a následným jednáním zmocněnce na základě vystavené plné moci.

---

³⁵ DVOŘÁK J.; ŠVESTKA J.; ZUKLÍNOVÁ M. *Občanské právo hmotné*. Vydání první. Praha: Wolters Kluwer, 2013, str. 316

³⁶ LAVICKÝ, Petr. *Občanský zákoník: komentář*. V Praze: C.H. Beck, 2014. Velké komentáře. ISBN 9788074005299, str. 1665

Příkazní smlouva je obecným pojmem, který zahrnuje širší spektrum konkrétních smluvních typů. Dohoda o plné moci může mít tedy podobu smluv příkazního typu dle ustanovení § 2430 a násl. o.z., ale zároveň i jakoukoliv jinou podobu, například to tedy může být i pracovní smlouva, ve které bude ustanovení o zmocnění.

6.2.2 Plná moc

Oproti tomu plná moc je považována za jednostranné právní jednání zmocnitele.³⁷ Plná moc je tedy vnějším projevem uzavření smlouvy o zastoupení. Plná moc je průkazem existence nebo také osvědčením o zastoupení vůči třetím osobám.³⁸ To, že se jedná o jednostranné právní jednání, dokládá i praxe, když judikatura dovodila, že podpis zmocněnce na plné moci není vyžadován.³⁹ Z povahy plné moci, tedy toho, že se jedná o důkaz, že zástupce disponuje zástupčím oprávněním, bude se zpravidla jednat o udělení písemné. Formou plné moci se budu zabývat níže.

---

³⁷ LAVICKÝ, Petr. *Občanský zákoník: komentář*. V Praze: C.H. Beck, 2014. Velké komentáře. ISBN 9788074005299, str. 1665

³⁸ HURDÍK, Jan. *Občanské právo hmotné: obecná část, absolutní majetková práva*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2013, str. 150

³⁹ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 7.4.2011, čj. 7 Azs 4/2011-55

V plné moci musí být vymezen rozsah zástupčího oprávnění. Zástupčí oprávnění může být vymezeno pro určitý druh jednání, pak se plná moc nazývá zvláštní plnou mocí. Dále může být zástupčí oprávnění vymezeno všeobecně a pak se tato plná moc nazývá generální.⁴⁰

6.2.3 Forma plné moci

Plnou moc lze udělit ústně i písemně. V případě procesní plné moci, lze tuto udělit i ve formě do protokolu dle ustanovení § 28 odst. 1 o.s.ř. Běžnou praxí však je, že plná moc je udělena ve formě písemné a to především z důvodu prokázání se zástupčím oprávněním vůči třetí osobě. Vzhledem k důvodům pro zastoupení, je velmi složité prokázat, že je skutečně oprávněn jednat za jinou osobu, když nemá, jak fyzicky prokázat, že toto oprávnění mu bylo skutečně uděleno. Pro formu plné moci je velmi důležitý odstavec dvě § 441 o.z. Písemná forma musí být vždy tam, kde zákon pro platnost právního jednání, které činí zástupce jménem zastoupeného, předpokládá písemnou formu.⁴¹

Ustanovení § 441 odstavec 2 zákona o.z. uvádí: *„Zmocnitel uvede rozsah zástupčího oprávnění v plné moci. Netýká-li se zastoupení jen určitého právního jednání, udělí se plná moc v písemné formě. Vyžaduje-li se pro právní jednání zvláštní forma, udělí se v téže formě i plná moc.“* Tedy pokud zákon předpokládá pro platnost právního jednání úředně ověřený podpis, potom i podpis zastoupeného na plné moci musí být úředně ověřen. Problematickým bodem tohoto ustanovení však je, že pokud zákon předpokládá pro právní jednání formu veřejné listiny, pak i tato plná moc musí být ve formě veřejné listiny.

---

⁴⁰ ŠVESTKA, J.; DVOŘÁK, J.; FIALA, J. a kol. *Občanský zákoník. Komentář. Svazek I.* Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2014, str. 1055

⁴¹ DVOŘÁK J.; ŠVESTKA J.; ZUKLÍNOVÁ M. *Občanské právo hmotné.* Vydání první. Praha: Wolters Kluwer, 2013, str. 318

Tento bod se stal velmi sporným a palčivým, neboť v praxi forma veřejné listiny respektive notářského zápisu, je rozhodně komplikovanější a přináší i větší finanční náročnost, než pouze úředně ověřený podpis. Přičemž je běžnou praxí, že v případech rozhodování na valné hromadě, či rozhodnutí jediného společníka společnosti, se společníci právě na základě plné moci nechávají zastupovat, zvláště v případech angažovanosti zahraničních osob. Tento problém samozřejmě nastává v případech, kdy rozhodnutí valné hromady má být učiněno ve formě veřejné listiny.

Dle výkladového stanoviska Expertní skupiny Komise pro aplikaci nové civilní legislativy⁴² v případě zastoupení na valné hromadě akciové společnosti a společnosti s ručením omezením, členské schůzi družstva či jiného orgánu právnické osoby, dokonce i k rozhodnutí za jediného společníka, postačí písemná forma plné moci s následujícím odůvodněním. Je nutné přihlížet ke speciálním ustanovením obsaženým v zákoně o obchodních korporacích, který v ustanovení § 168 odst. 1, § 399 a § 635 stanoví pouze podmínku písemné formy, nikoliv veřejné listiny. Nicméně pro rozhodnutí valné hromady, pro které zákon předepisuje formu veřejné listiny, by dle ustanovení § 441 odstavce 2 zákona o.z. měla být plná moc ve formě veřejné listiny také. Ve světle výkladu tohoto ustanovení zakladatelské právní jednání vyžaduje formu notářského zápisu, tedy i forma plné moci by měla být stejná. Stejně tak v případě rozhodnutí jediného společníka ustanovení §12 z.o.k. stanoví, že v případě, že podle jiného zákona má být rozhodnutí orgánu společnosti ve formě veřejné listiny, pak i rozhodnutí jediného společníka musí být ve formě veřejné listiny. Na rozhodnutí jediného společníka se tedy použijí obdobná ustanovení týkající se rozhodování valné hromady.

Výkladové stanovisko se dále zabývá případy zahraničního subjektu. Tyto se řídí ustanovením § 44 odst. 4 zákona o mezinárodním právu soukromém⁴³, které stanoví

---

⁴² Výkladové stanovisko č. 12 Expertní skupiny Komise pro aplikaci nové civilní legislativy při Ministerstvu spravedlnosti ze dne 14. 1. 2014

⁴³ zákon č. 91/2012 Sb., o mezinárodním právu soukromém

podmínky platnosti plné moci dle právního řádu, kde zmocněnec učinil jednání, kde byla plná moc vystavena nebo kde má zmocnitel své sídlo nebo obvyklý pobyt.

Nejvyšší soud se již otázkou formy plné moci, v případě jednání za společnost, resp. při zakladatelském právním jednání za jediného společníka, zabýval.⁴⁴ Nejvyšší soud, který požadavek plné moci vykládal ve světle speciálních ustanovení, ve světle zákona o obchodních korporacích, dospěl k závěru, že pochybení ve formě plné moci k danému právnímu jednání nezakládá jeho absolutní neplatnost a to v případě, že je jasné, kdo plnou moc udělil. Nejvyšší soud se tedy zcela jasně vyjádřil, že ve věci formy plné moci, není v případech, kdy je zákonem předepsaná nutnost notářského zápisu, nutná plná moc v této formě, ale postačí písemná plná moc s úředně ověřeným podpisem, který dokládá, že je zcela jednoznačné, kdo plnou moc udělil.⁴⁵ Toto usnesení se stalo předmětem diskuze a bylo ostře kritizováno z důvodu četnosti názorů, že soud prepisuje zákon.⁴⁶

Argumenty zastávající názor méně striktní aplikace § 441 odst. 2 o.z. docházejí k názoru, že požadavek notářského ověření, má za účel prokázání totožnosti osoby zmocnitele. Avšak zastávají názor, že k tomuto postačí pouhé ověření podpisu.

Notáři však v praxi běžně z opatrnosti přistupují ke striktnímu výkladu tohoto ustanovení, a proto se výklad tohoto ustanovení stal v praxi trochu nepřehledným, komplikovaným především pro právnické osoby, jak jsem již výše zmínila a zároveň také

---

⁴⁴ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 11. 2014, čj. 29 Cdo 3919/2014

⁴⁵ KNÖTIG Petr, Nejvyšší soud podal výklad § 441 odst. 2 nového občanského zákoníku, tisková zpráva [online]. Praha, 12. 17. 2014 [cit. 2016-07-28]. Dostupné z: http://www.nsoud.cz/JudikaturaNS_new/ns_web.nsf/web/Proverejnostamedia~TiskovezpravyNejvyssihosoudu~Nejvyssi_soud_podal_vyklad___441_odst_2_noveho_obcanskeho_zakoniku~?openDocument&lng=CZ

⁴⁶ KRAMER Jaroslav, Nejvyšší soud prepisuje zákon, Lidové noviny, str. 15, 29. 12. 2014 [online], dostupné z <http://www.cak.cz/scripts/detail.php?id=13830>

finančně náročnějším, vzhledem k vyšším nákladům, které se pojí s formou veřejné listiny.

6.3 Procesní plná moc

Dle § 24 o.s.ř. se účastník v řízení může nechat zastoupit tím, že udělí plnou moc. Ta se nazývá procesní plná moc a je udělena pro celé řízení. Procesní plnou moc nelze omezit, znamená to, že opravňuje zmocněnce ke všem úkonům, které může činit účastník, který se nechává zastupovat. Advokátu a notáři lze udělit pouze procesní plnou moc, ostatním zmocněncům lze udělit procesní plnou moc i prostou plnou moc. Více k jejich zástupčím oprávněním budu hovořit níže. Forma plné moci může být buď písemná, nebo ústní do protokolu.

Zánik procesní plné moci je stejný jako zánik klasické plné moci. Odvolání ze strany zmocnitele, vypovězení ze strany zmocněnce. Účinný je zánik oznámením soudu a vůči účastníkům v momentě, kdy jim to soud oznámí. Dále plná moc končí nabytím právní moci rozhodnutí v řízení, pro které byla plná moc udělena.

6.3.1 Oprávnění být zmocněncem v civilním řízení

Zástupcem v civilním procesu může být vždy jen fyzická osoba, respektive advokát, notář nebo patentový zástupce, tento pouze v omezeném rozsahu, a obecný zmocněnec.

Advokát může být zmocněncem účastníka civilního řízení vždy, ve kterémkoliv stádiu v jakémkoliv řízení, záleží pouze na účastníkovi, zda-li se chce nechat advokátem zastoupit. Advokát jako zmocněnec má právo nechat se zastoupit dalším zástupcem. Jde o substituci, přičemž se může nechat zastoupit jiným advokátem, advokátním koncipientem či notářem.

Notář je zákonem omezen, co se rozsahu jeho oprávnění stanoveného notářským úřadem týče. Oprávnění notáře se týká zejména nesporných věcí s výjimkou řízení o osvojení, uzavření manželství a řízení o dědictví, kde notář vykonává funkci soudního komisaře.

Patentový zástupce může účastníka zastupovat v rozsahu určeném mu zvláštním zákonem.⁴⁷

Odborová organizace může zastupovat pouze svého člena v rozsahu občanskoprávních věcí, avšak nemůže ho zastupovat ve věcech týkajících se vztahů mezi podnikateli, které vyplývají z jejich podnikatelské činnosti.

Obecným zmocněncem může být jakákoliv fyzická osoba, která je plně svéprávná a to v jakékoliv civilní věci. Toto ustanovení však zákon omezuje tím, že sám takového zástupce může vyloučit v případě, že je názoru, že tato osoba není zřejmě způsobilá k řádnému zastupování nebo v případě, že tato osoba vystupuje v různých věcech opětovně.⁴⁸

Dalšími zástupci může být také úřad pro mezinárodněprávní ochranu dětí ve věcech péče soudu o nezletilé ve věcech ve vztahu k cizině. A dále také právnická osoba zabývající se diskriminací ve věcech ochrany před diskriminací, které zákon vymezuje.⁴⁹

---

⁴⁷ Zákon č. 417/2004 Sb., o patentových zástupcích

⁴⁸ Ustanovení § 27 o.s.ř.

⁴⁹ Ustanovení § 26 odst. 3 o.s.ř.

6.3.2 Povinné zastoupení

Pro dovolací řízení je povinné zastoupení advokátem nebo notářem. Tedy účastník tohoto řízení musí být zastoupen osobou odbornou. To vzhledem k povaze zastoupení v tomto případě, vylučuje např. patentového zástupce a obecného zmocněnce. Notář je ve své možnosti zástupce také oprávněn vzhledem ke zvláštnímu zákonu⁵⁰ omezujícím jeho činnost. Zde je zvýrazněna důležitost institutu zastoupení, kdy je zákonem předepsáno jako povinné. Důvodem je nejen, aby soud nebyl zavalen neodbornou prací, ale především také pro ochranu účastníka, aby se mu dostalo kvalitní možnosti obhájení svých práv.⁵¹

6.4 Překročení a porušení zástupčího oprávnění

Zákon rozlišuje překročení a porušení zástupčího oprávnění, když každou s těchto situací upravuje samostatně.

6.4.1 Překročení zástupčího oprávnění

V případě, že zmocněnec překročí svá oprávnění, ke schválení zmocniteli postačí, se k jednání nevyjadřovat. Mlčení v tomto případě znamená souhlas zmocnitele s jednáním zmocněnce. Avšak to neplatí v případě, že třetí osoba měla a mohla vědět, že zmocněnec zjevně není zmocněn a překračuje své zástupčí oprávnění. Jde o rozdílnou úpravu od úpravy ve všeobecných ustanoveních⁵², kde je stanoven přesný opak, tedy mlčení je nesouhlasem s jednáním zmocněnce. V případě, že zmocnitel s jednáním zmocněnce nesouhlasí, oznámí to bez zbytečného odkladu třetí osobě. Pokud tato osoba,

---

⁵⁰ Zákon č. 358/1992 Sb., zákon o notářích a jejich činnosti

⁵¹ WINTEROVÁ, A. a MACKOVÁ, A. a kol. *Civilní právo procesní. První část – Řízení nalézací*. Praha: Linde, 2014. str. 535

⁵² Ustanovení § 440 o.z.

se kterou zmocněnec jednal, byla v dobré víře, že je zmocněncem, může na něm požadovat, aby sám splnil závazek nebo nahradil způsobenou škodu.

6.4.2 Porušení zástupčího oprávnění

Zákon stanoví, že za překročení je považováno také takové jednání, pokud jsou pokyny zmocnitele obsaženy v plné moci a musely být známy třetí osobě, se kterou zmocněnec jednal. Bohužel zákon v tomto bodě nesděljuje, žádné právní důsledky takového porušení, a proto nelze zcela hodnotit, jaký význam toto ustanovení má. Můžeme pouze předpokládat, že je to pouhá „*definice očividného*“ jak je uvedeno v komentáři⁵³ k tomuto ustanovení.

6.5 Zánik zmocnění

V případě, že bylo uděleno zmocnění ke konkrétnímu právnímu jednání, zanikne zmocnění vykonáním tohoto právního jednání.

Co se týče časové omezenosti zastoupení, uvedeného v dohodě o plné moci, ale nikoliv v plné moci samotné, existuje rozpor ve výkladu soudní judikaturou, v ohledu, zda-li časové hledisko musí být uvedeno, jak v dohodě, tak v plné moci, respektive v případě, že není vepsáno v plné moci, zda-li tato plná moc je udělena neomezeně. Na jedné straně stojí rozhodnutí Nejvyššího soudu⁵⁴, podle kterého zánikem smlouvy o plné moci zaniká platnost i samotné plné moci, tedy vše, co bude učiněno po vypršení platnosti dohodnuté ve smlouvě, ač nebude vepsáno v plné moci, nemá na platnost této plné moci vliv a skončí dle dohodnutého časového hlediska v dohodě o plné moci. Jiné rozhodnutí Nejvyššího soudu⁵⁵ se kloní k opačnému názoru, který vzhledem k povaze plné moci, je

---

⁵³ ŠVESTKA, J.; DVOŘÁK, J.; FIALA, J. a kol. *Občanský zákoník. Komentář. Svazek I.* Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2014, str. 1070

⁵⁴ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 22. 4. 2010, sp.zn. 21 Cdo 5429/2007

⁵⁵ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 24. 2. 2010, sp.zn 33 Cdo 4385/2007

osvědčením vůči třetí osobě, nelze tedy časové omezení uvedené v dohodě o plné moci vykládat ve prospěch zániku účinků plné moci, pokud časové hledisko není uvedeno. V tomto případě je k zániku plné moci nutné odvolání a ne pouhé uplynutí doby, které bylo sjednáno v dohodě o plné moci. Konečně nejpozdější rozhodnutí Nejvyššího soudu⁵⁶, zahrnující obě předešlé, zastává právní názor, že v případě, že je zástupčí oprávnění omezeno, musí být toto omezení uvedeno i v plné moci. Nejvyšší soud tento názor podporuje především tvrzením ochrany dobré víry třetích osob. Vzhledem k tomu, že plná moc je osvědčením dokládajícím třetím osobám rozsah jejich zástupčího oprávnění, nelze se pak dovolávat vůči této třetí osobě neplatnosti jednání, když tato jednala v dobré víře, že osoba předkládající plnou moc je osobou oprávněnou k jednání.

Ač je tento judikát dovozen z předešlé právní úpravy⁵⁷, nikterak neodporuje současné právní úpravě. Ustanovení § 444 odst. 1 o.z. stanoví, že pokud zmocnitel u třetí osoby vlastní vinou vyvolá domněnku, že zmocnil někoho jiného k právnímu jednání, nemůže se dovolat neplatnosti tohoto právního jednání. Tedy v případě, že zmocnitel nevypoví plnou moc, či v plné moci přímo nebude uvedeno časové hledisko, nelze se domáhat, že zmocněnec jednal bez oprávnění, když jednal v souladu s jemu udělenou plnou mocí.

Dalším důvodem pro zánik zmocnění je dosažení účelu, pro který byla plná moc udělena. Také v případě, že se jednalo o plnou moc k určitému jednání, vykonáním tohoto jednání, zaniká i zástupčí oprávnění.

Forma pro odvolání zmocnění není dána. Lze však považovat za zřejmé, že odvolání plné moci by mělo obsahovat stejnou formu, v jaké byla udělena plná moc.

---

⁵⁶ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 16. 1. 2013, sp.zn 31 Cdo 2038/2011

⁵⁷ Zákon č. 40/1964 Sb. „Občanský zákoník“

6.5.1 Zánik zmocnění ze strany zmocnitele

Zmocnění lze v první řadě ukončit odvoláním. Zmocnitel se zásadně nemůže vzdát práva odvolat zmocnění, což jasně plyne z povahy zastoupení, když osoba se nechává zastoupit s důvěrou v osobu zástupce. Vzhledem k povaze zastoupení, tedy toho, že vzniká dohodou, lze v této dohodě vymezit i důvody pro odvolání zmocnění. V případě, že si strany takto ujednají důvody, nelze zmocnění ukončit z jiného důvodu než dohodnutého.

Zákon však vymezuje krajní řešení i v této situaci a to tak, že v případě, že pro odvolání má zmocnitel zvlášť závažný důvod, lze ukončit i mimo uvedené důvody.⁵⁸ Zvlášť závažným důvodem pak pravděpodobně bude např. nespolehlivost, neschopnost zmocněnce, tedy takové důvody, kdy nelze požadovat, aby se ve zmocnění pokračovalo, vzhledem k tomu, že by to zmocniteli přinášelo újmu.⁵⁹

6.5.2 Zánik zmocnění ze strany zmocněnce

Zmocněnec může zmocnění vypovědět. Při vypovězení plné moci, však musí zmocněnec provést veškeré kroky k tomu, aby zmocnitel neutrpěl újmu. Tedy učiní veškerá právní jednání, která nesnesou odkladu. Totéž platí i v případě, že zmocnitel zemře. Ustanovení § 449 odst. 2 o.z. se také týká věcí, které má zmocněnec v souladu se zastoupením u sebe. Tyto věci musí po zániku odevzdat, společně se vším, co pro zmocnitele získal.

---

⁵⁸ Ustanovení § 442 o.z.

⁵⁹ ŠVESTKA, J.; DVOŘÁK, J.; FIALA, J. a kol. *Občanský zákoník. Komentář. Svazek I.* Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2014, str. 1061

6.6 Smluvní zastoupení s ohledem na advokacii

Advokacie je profese zcela založená na zastoupení. Je proto v určitých ohledech samostatně upraveným zastoupením, skýtajícím jiné zákonné limity, než jaké vyplývají z ustanovení o smluvním zastoupení v OZ. Proto je tento druh zastoupení podrobně upraven v zákoně o advokacii. Zákon o advokacii⁶⁰ nazývá osobu zmocněnce klientem. Advokát dle ustanovení § 16 zákona o advokacii je povinen prosazovat oprávněné zájmy klienta a řídit se jeho pokyny, nadto však zákon advokáta zbavuje povinnosti řídit se pokyny klienta v případě, že tyto pokyny odporují právním nebo stavovským předpisům s tím, že advokát má povinnost o tomto svého klienta poučit.

Zastoupení mezi advokátem a klientem vzniká smlouvou o poskytování právních služeb. Advokát má především povinnost mlčenlivosti v souvislosti s poskytováním právní služeb. Nadto má advokát povinnost vést přiměřenou dokumentaci, které se zastoupení týká.

Důležitý rozdíl spočívá v odlišnosti možnosti dalšího zástupce. Zatímco ve všeobecných ustanoveních o.z. nalezneme, že další zástupce může být pověřen jen v případě, že s tím zastoupený souhlasí, v případě advokacie naopak zastoupený nemůže vyloučit možnost substituce advokáta. Advokát se může nechat zastoupit, jak jiným advokátem, tak nevylučuje-li to zvláštní předpis při jednotlivých úkonech právní služby zaměstnancem nebo advokátním koncipientem.

Dále se také liší rozsah zástupčího oprávnění. Advokát, jak jsem již výše uvedla, je jediným zástupcem v civilním řízení, který má neomezené zástupčí oprávnění. V případě udělení procesní plné moci, jak jsem již výše popsala, je advokát zástupcem v jakémkoliv stádiu řízení včetně toho, že je zmocněncem k jakémukoliv úkonu. Toto postavení logicky zajišťuje nároky na odbornost a odpovědnost advokáta.

---

⁶⁰ Zákon č. 85/1996 Sb., o advokacii

7 Prokura

Prokura je upravena v hlavě III. o.z. v díle 2 smluvní zastoupení v oddíle 2 nazvaným prokura. Jedná se o zvláštní smluvní zastoupení a z tohoto důvodu i v řazení zákona navazuje na obecnou úpravu smluvního zastoupení.⁶¹

7.1 Obecně o prokuře

Plná moc, kterou uděluje podnikatel zapsaný v obchodním rejstříku, fyzické osobě a kterou uděluje ke všem právním jednáním, ke kterým dochází při provozu obchodního závodu, se nazývá prokura. Prokura je považována za zvláštní smluvní zastoupení, a proto je zařazena systematicky v zákoně za smluvní zastoupení.⁶² Prokurista jedná jménem podnikatele a na jeho účet.⁶³ Prokura se vztahuje i na ty případy, ke kterým je jinak nutná zvláštní plná moc. Jediný případ, který je zákonem zcela vyloučen z prokury, je zcizení či zatížení nemovitosti. To prokurista může pouze v případě, že je to v prokuře, tedy plné moci, zcela jasně vymezeno. Prokuru lze udělit i pro pobočku, v případech kdy podnikatel má obchodní závod s více pobočkami, lze udělit prokuru i pro určitou pobočku či určitý obchodní závod.

7.2 Forma prokury

Forma prokury v ustanoveních o prokuře není uvedena. Vychází se z obecných ustanovení o zastoupení. Nicméně musí být uvedeno výslovně, že se jedná o prokuru.

---

⁶¹ Důvodová zpráva k zákonu č. 89/2012 Sb., občanský zákoník dostupná online z <http://obcanskyzakonik.justice.cz/images/pdf/Duvodova-zprava-NOZ-konsolidovana-verze.pdf>

⁶² Důvodová zpráva k zákonu č. 89/2012 Sb., občanský zákoník dostupná online z <http://obcanskyzakonik.justice.cz/images/pdf/Duvodova-zprava-NOZ-konsolidovana-verze.pdf>

⁶³ ŠVESTKA, J.; DVOŘÁK, J.; FIALA, J. a kol. *Občanský zákoník. Komentář. Svazek I.* Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2014, str. 1080

V literatuře převládá názor, že z § 441 odst. 2 o.z. lze vyvodit, že prokura by měla být udělena v písemné formě vzhledem k tomu, že se nejedná jen o určité právní jednání.⁶⁴ Prokuru lze udělit i více osobám, avšak nelze prokuru udělit právnické osobě. Dle ustanovení § 25 odst. 1 písm. i) zákona o veřejných rejstřících⁶⁵ musí být prokura zapsána v obchodním rejstříku. Do obchodního rejstříku se dle uvedeného ustanovení zapisuje jméno a adresa místa pobytu, popř. bydliště prokuristy, způsob jakým za podnikatele jedná, dále také skutečnosti, k čemu se prokura vztahuje, tedy k pobočce či k určitému obchodnímu závodu, důležitou součástí zápisu je též skutečnost, zda-li je prokurista oprávněn zatížit či zcizovat nemovité věci. Zápis má však pouze deklaratorní účinky, vzhledem k tomu, že prokura, jako všechny plné moci, vzniká již udělením.⁶⁶

Prokura především zajišťuje právní jistotu v obchodním styku a to vzhledem k rozsahu zmocnění. Druhá strana není příliš svázána obavou o oprávnění podnikatelova zmocněnce, s nímž jedná. Prokura má zjednodušit a zabezpečit obchodní styk.⁶⁷

7.2.1 Filiální prokura

V případě, že je prokura udělena pouze pro pobočku závodu, je zástupčí oprávnění prokuristy omezeno pouze na jednání týkající se provozu této pobočky. Pobočka nemusí mít formu odštěpného závodu a tedy být zapsána v obchodním rejstříku. Bude dostačující, pokud tato pobočka závodu bude zmíněna u informace o prokuristovi.⁶⁸

---

⁶⁴ ČECH, P., ŠUK, P., *Právo obchodních společností: v praxi a pro praxi (nejen soudní)*. Vydání I., Praha: Ivana Hexnerová- Bova Polygon, 2016, str. 80

⁶⁵ Zákon č. 304/2013 Sb., zákon o veřejných rejstřících

⁶⁶ ČECH, P., ŠUK, P., *Právo obchodních společností: v praxi a pro praxi (nejen soudní)*. Vydání I., Praha: Ivana Hexnerová- Bova Polygon, 2016, str. 79

⁶⁷ ŠVESTKA, J.; DVOŘÁK, J.; FIALA, J. a kol. *Občanský zákoník. Komentář. Svazek I.* Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2014, str. 1081

⁶⁸ ČECH, P., ŠUK, P., *Právo obchodních společností: v praxi a pro praxi (nejen soudní)*. Vydání I., Praha: Ivana Hexnerová- Bova Polygon, 2016, str. 80

7.3 Vznik prokury

V případě obchodních korporací není jasné, která složka z vnitřní organizace je oprávněna udělovat prokuru. U společnosti s ručením omezeným je tato otázka jednoznačně vyřešena ustanovením § 190 odst. 2 písm. e) z.o.k., ze kterého plyne, že valná hromada schvaluje udělení a odvolání prokury. Z tohoto ustanovení však vyplývají dva možné závěry, a to buď, že valná hromada schvaluje návrh osoby a rozsah prokuristova oprávnění před udělením prokury nebo rozsah prokury schvaluje až po udělení prokury, ale před zápisem do obchodního rejstříku. Zákon však zároveň ponechává korporaci možnost upravit tuto problematiku odlišně ve společenské smlouvě, například svěřit udělení prokury do pravomoci jednatele.

Co se akciové společnosti týče, není prokura v zákoně upravena. Ze zbytkové klauzule ustanovení § 163 z.o.k. u dualistického modelu vyplývá, že tuto působnost přebírá představenstvo společnosti. Stejně jako u společnosti s ručením omezeným, lze stanovami společnosti upravit udělení prokury odlišně. V případě monistického systému je pravděpodobné, že tato úloha spadá do působnosti správní rady dle ustanovení § 460 z.o.k.⁶⁹

U osobních společností veškeré rozhodování náleží všem společníkům. Z tohoto modelu lze dovodit, že o prokuře a jejím rozsahu rozhodují všichni společníci. Uděluje jí pak ten společník, jemuž náleží dle společenské smlouvy vykonávání funkce statutárního orgánu společnosti.

U družstva v zákoně konkrétní úprava také není dána. Lze podobně jako u předchozích dovodit, že rozhodování o prokuře bude spadat představenstvu dle ustanovení § 656 písm. t) z.o.k.⁷⁰

---

⁶⁹ ČECH, P., ŠUK, P., *Právo obchodních společností: v praxi a pro praxi (nejen soudní)*. Vydání I., Praha: Ivana Hexnerová- Bova Polygon, 2016, str. 83

⁷⁰ ŠVESTKA, J.; DVOŘÁK, J.; FIALA, J. a kol. *Občanský zákoník. Komentář. Svazek I.* Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2014, str. 1084

7.4 Rozsah prokury

Rozsah oprávnění prokuristy plyne především ze zákona. V § 450 odst. 1 o.z. nalezneme, že prokurista je zmocněncem ke všem právním jednáním, ke kterým dochází při provozu obchodního závodu. Je-li prokura udělena pouze pro pobočku závodu, je jednatelské oprávnění prokuristy omezeno na jednání, k nimž dochází při provozu dané pobočky. Rozsah oprávnění prokuristy je zákonem vymezen velmi obecně a velmi široce. Lze řadit pod oprávnění prokuristy jednání spjatá s tzv. obchodním vedením, tedy věci běžného provozu, ale zároveň jednání, jež se blíží jednatelskému oprávnění statutárních orgánů korporace, jimiž jsou např. sjednávání úvěrů, uzavírání dlouhodobých smluv atd.

71

K rozsahu oprávnění se vyjádřil Nejvyšší soud, který se zabýval rozsahem oprávnění prokuristy vzhledem k vymezení předmětu podnikání v obchodním rejstříku. Dle Nejvyššího soudu nezáleží na tom, jak je vymezen předmět podnikání v obchodním rejstříku, ale jednání je nutné posuzovat s ohledem na rozsah podnikatelské činnosti a povaze podniku. Podle uvedeného názoru soudu je nutné posuzovat každý jednotlivý právní úkon ve vztahu k předmětu podnikání a faktickému provozu podniku.⁷² Tomuto názoru lze přisvědčit v tom rozsahu, že pokud má společnost dle výpisu z živnostenského rejstříku povolení podnikání např. ve všech volných živnostech (jak řada společností při založení z pohodlnosti či opatrnosti dělá) a ve skutečnosti podniká pouze ve dvou oborech činnosti, potom je zřejmé, že prokurista je oprávněn činit právní jednání pouze v těchto činnostech, které jsou skutečnou činností společnosti. Na druhou stranu jsem názoru, že je třeba dbát rovněž ochrany druhé strany a pokud si zákazník ověří, že prokurista je zapsán v obchodním rejstříku v této funkci a zároveň, že jedná v oboru činnosti, ke kterému má povolení, respektive vydaný živnostenský list, potom nelze dát k tíži klienta, že neměl povědomí, že společnost ve skutečnosti v tomto oboru nepodniká. Vyjdeme-li v takovém případě ze známé zásady, která zakládá důvěru ve správnost zápisu

---

⁷¹ ŠVESTKA, J.; DVOŘÁK, J.; FIALA, J. a kol. *Občanský zákoník. Komentář. Svazek I.* Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2014, str. 1085

⁷² Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28.4.2010, sp.zn. 29 Cdo 2720/2009

v obchodním rejstříku, potom by se mělo jednat o platné jednání bez ohledu na to, že se nejedná o pravidelnou činnost společnosti.

Vzhledem k možnosti udělení prokury více osobám, je v takovém případě rozsah oprávnění každého prokuristy samostatný. Je však možnost rozsah zastoupení omezit. Rozsah jednatelského oprávnění prokuristů je zapisován do obchodního rejstříku.

Dle ustanovení § 21 odst. 1 písm. d) o.s.ř. může prokurista jednat za právnickou osobu v občanském soudním řízení v případě, že dle udělené prokury může jednat samostatně.

Vzhledem k všeobecnému vymezení rozsahu prokury, je velmi pravděpodobné, že bude upravována vnitřními předpisy společností. Dle ustanovení § 453 o.z. však tyto vnitřní pokyny nemají účinky vůči třetím stranám i v případě, že byly zveřejněny. Nelze se dovolávat neplatnosti jednání vůči třetí osobě, lze však se domáhat náhrady újmy vůči osobě prokuristy.⁷³

Překročení jednatelského oprávnění prokuristy není v zákoně nijak řešeno. Předpokládá se, že se v takových momentech je nutno řídit všeobecnou úpravou smluvního zastoupení. V tomto ohledu v odborné veřejnosti stále panuje nesoulad mezi aplikací ustanovení § 446 o.z. a aplikací ustanovení § 431 o.z., které se vztahuje na překročení zástupčího oprávnění v případech týkajících se podnikatele a v určitém směru přísnější. Podnikatel bude zavázán překročením zástupčího oprávnění prokuristy v případě, že podnikatel překročení výslovně schválil. Druhým případem je pak situace, kdy podnikatel svůj nesouhlas s jednáním prokuristy neoznámil bez zbytečného odkladu druhé straně poté, co se o překročení dozvěděl. Tato situace se však nevyužije

---

⁷³ ŠVESTKA, J.; DVOŘÁK, J.; FIALA, J. a kol. *Občanský zákoník. Komentář. Svazek I.* Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2014, str. 1085

v případech, kdy bylo zcela zřejmé, že třetí osoba mohla nebo dokonce měla poznat, že prokurista překračuje svou pravomoc.⁷⁴

Důležitým ustanovením je § 451 o.z., které stanoví, že prokurista nemůže přenést prokuru na jinou osobu a ani udělit další prokuru. Literatura dochází k závěru, že toto ustanovení nevyklučuje možnost prokuristy udělit plnou moc k jednání, ke kterému při běžném provozu závodu dochází. V tomto bodě je zdůrazňováno, že udělení plné moci je právním jednáním, ke kterému skutečně běžně při provozu závodu dochází, stejně tak jako i k dalším jednáním.⁷⁵

Pojetí právního vztahu mezi prokuristou a podnikatelem zákon nevynezuje. Dle dřívější judikatury⁷⁶ prokuru nelze vykonávat v pracovním poměru. Funkce prokuristy dle soudního výkladu není druhem práce ve smyslu zákoníku práce. Nelze doporučit uzavření pracovní smlouvy mezi prokuristou a podnikatelem/společností. Bude se uplatňovat obecná úprava příkazní smlouvy dle ustanovení § 2430 a násl. o.z.⁷⁷ Tím není vyloučena možnost, shodně jako u statutárního orgánu, aby osoba prokuristy byla zaměstnancem právnické osoby, avšak s jinou náplní práce, než je výkon prokury.

Významným ustanovením je ustanovení § 454 o.z., které prokuristovi ukládá vykonávat prokuru s péčí řádného hospodáře. Péčí řádného hospodáře se v případě prokuristy míní, že musí postupovat v zájmu podnikatele, vždy mít na paměti prospěch podnikatele a další obdobné charakteristiky jeho činnosti. V případě, že nebude prokurista postupovat s péčí řádného hospodáře, bude odpovídat za újmu, kterou podnikateli způsobil svým jednáním.

---

⁷⁴ HURYCHOVÁ, Klára. Prokura v novém občanském zákoníku. *Bulletin advokacie*. 2014,2014(9), 35-42. ISSN 12106348.

⁷⁵ ČECH, P., ŠUK, P., *Právo obchodních společností: v praxi a pro praxi (nejen soudní)*. Vydání I., Praha: Ivana Hexnerová- Bova Polygon, 2016, str. 84

⁷⁶ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 18. 12. 2003, sp. zn. 21 Cdo 1269/2003

⁷⁷ ČECH, P., ŠUK, P., *Právo obchodních společností: v praxi a pro praxi (nejen soudní)*. Vydání I., Praha: Ivana Hexnerová- Bova Polygon, 2016, str. 84

Ustanovení o péči řádného hospodáře dle důvodové zprávy k o.z. má být dispozitivní úpravou a byla by tak možná úprava stran dle jejich vlastních požadavků. Literatura⁷⁸ dovozuje, že ustanovení je kogentním ustanovením, resp. ustanovení zákona o obchodních korporacích za použití ustanovení § 58 odst. 1 ve spojení s ustanovením § 53 odst. 2 z ustanovení o péči řádného hospodáře o.z. kogentním činí.

Zákon dále instruuje v ustanovení § 455 o.z., jak se prokurista podepisuje v případě písemného právního jednání. Prokurista k firmě podnikatele připojí svůj podpis a údaj, který označuje prokuru. V případě, že byla prokura udělena pouze pro jednotlivou pobočku nebo jeden z více obchodních závodů, připojí také údaj, který označuje konkrétní pobočku či obchodní závod. Nedodržení takového postupu však nemá za následek neplatnost právního jednání.⁷⁹ Údajem označujícím prokuru je míněno výslovné uvedení slova „prokurista“, dále je využíván i výraz „per procura“ nebo „in procura“ a dále jsou možné i zkratky typu „Ppa“, „ppa“, „ppr“, „p.p“.⁸⁰ To, že nedodržení formy podpisu je pouze instruktivní, podepírá i fakt, že osoba prokuristy je zapsána v obchodním rejstříku a tedy o jeho jméně není pochyb, a neuvedení funkce nemá a logicky nemůže mít žádný právní následek.

7.5 Zánik prokury

Zánik prokury, zákon upravuje jedním ustanovením týkajícím se úpravy zániku. Ustanovení § 456 o.z. stanoví, že prokura zaniká i převodem nebo pachtěm obchodního závodu nebo pobočky, pro kterou byla udělena. Důvodová zpráva toto ustanovení podepírá argumentem, že jde jen o doplňující ustanovení k obecným ustanovením o zániku smluvního zastoupení. Z obecných ustanovení o zániku smluvního zastoupení ve

---

⁷⁸ ČECH, P., ŠUK, P., *Právo obchodních společností: v praxi a pro praxi (nejen soudní)*. Vydání I., Praha: Ivana Hexnerová- Bova Polygon, 2016, str. 85

⁷⁹ Důvodová zpráva k zákonu č. 89/2012 Sb., občanský zákoník dostupná online z <http://obcanskyzakonik.justice.cz/images/pdf/Duvodova-zprava-NOZ-konsolidovana-verze.pdf>

⁸⁰ ŠVESTKA, J.; DVOŘÁK, J.; FIALA, J. a kol. *Občanský zákoník. Komentář. Svazek I.* Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2014, str. 1097

spojení s tímto speciálním ustanovením o zániku prokury vyplývá, že prokura zaniká, buď odvoláním ze strany zmocnitele, nebo výpovědí ze strany prokuristy, nebo smrtí prokuristy, nebo převodem nebo pachtem obchodního závodu.

Odvoláním ze strany zmocnitele prokura končí kdykoliv, avšak strany si mohly před uzavřením prokury domluvit důvody odvolání a v tom případě pak nelze odvolat prokuru z jiných než ze stanovených důvodů. Vzhledem k tomu, že není pro odvolání předepsána žádná forma, je možné tak učinit jak písemně, tak ústně. Pro výmaz z obchodního rejstříku je však třeba písemné doložení odvolání prokuristy. Dále může být prokurista odvolán i osobou likvidátora či insolvenčního správce.⁸¹

Prokurista může také sám dát kdykoliv podnikateli výpověď. Stejně jako u odvolání prokuristy platí, že lze při sjednávání prokury dohodnout důvody pro výpověď prokuristy, které pak musí být dodržovány.

Dále existuje možnost ukončení prokury z důvodu omezení svéprávnosti osoby prokuristy. Dále je samozřejmě možná i dohoda podnikatele a prokuristy o ukončení prokury.

Smrt podnikatele zánik prokury neznamená. Toto je výslovně uvedeno v ustanovení § 456 ve větě druhé o.z. Nicméně může být ujednáno i opak. Na druhou stranu smrt prokuristy má za následek ukončení prokury podle ustanovení § 448 odst. 1 o.z.

V případě všech způsobů ukončení prokury platí, že podnikatel je povinen podat návrh na výmaz osoby prokuristy z obchodního rejstříku.

---

⁸¹ ŠVESTKA, J.; DVOŘÁK, J.; FIALA, J. a kol. *Občanský zákoník. Komentář. Svazek I.* Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2014, str. 1099

8 Zákonné zastoupení a opatrovnictví

8.1 Obecná ustanovení

Dle zákona účelem zákonného zastoupení a opatrovnictví je ochrana zájmů zastoupeného a naplňování jeho práv. Rozdíl mezi těmito dvěma instituty je ve vzniku těchto forem zastoupení. Zatímco zákonné zastoupení, jak už název napovídá, vzniká ze zákona, opatrovnictví vzniká rozhodnutím soudu. Společným rysem obou druhů zastoupení je to, že je především určeno jako zastoupení pro osoby nesvéprávné, tedy na ochranu zájmů takové osoby, především člověka. Právě pro společný rys zákonného zastoupení a opatrovnictví byly zařazeny základní právní aspekty společně v zákoně.⁸²

Zákonný zástupce či opatrovník běžně jedná v majetkových záležitostech zastoupeného, ale také v záležitostech osobních. Výjimky z těchto záležitostí uvádí především ustanovení § 458 o.z., které říká, že zástupce nemůže jednat ve věcech týkajících se výkonu rodičovských povinností, vzniku a zániku manželství, pořízení pro případ smrti nebo prohlášení o vydědění a nemůže v tomto směru taková jednání ani odvolat. Výluky z oprávnění zástupce osobní povahy, tedy ty týkající se rodičovských povinností a manželství, jsou dále upravené v zákoně v části druhé týkající se rodinného práva.

Dalším společným rysem je, že ani opatrovník ani zákonný zástupce nemají právo na odměnu za zastoupení ani na náhradu nákladů, které jim v souvislosti s výkonem zastoupení vznikly. Avšak v případě, že spravuje jmění zastoupeného, lze za správu odměnu přiznat. O té rozhodne soud.

Dalším bodem úpravy je výslovná úprava zákazu odejmutí věci zvláštní obliby zastoupenému. Tento zákaz platí i v případě umístění zastoupeného do kolektivního ochranného opatření. Věcí zvláštní obliby je míněna věc, popřípadě i soubor informací,

---

⁸² Důvodová zpráva k zákonu č. 89/2012 Sb., občanský zákoník dostupná online z <http://obcanskyzakonik.justice.cz/images/pdf/Duvodova-zprava-NOZ-konsolidovana-verze.pdf>

keré pro zastoupeného mají zvláštní subjektivní hodnotu a jejíž odebrání by pro osobu zastoupeného znamenalo nikoli zanedbatelnou újmu.⁸³ Ustanovení § 458 o.z. dává zákonnému zástupci a opatrovníkovi možnost odebrat věc zvláštní obliby v případě, že by tato věc ohrožovala jeho život či zdraví. V případě nezletilého a nesvéprávného také z jiného závažného důvodu.

Není zde zákonem předepsán požadavek respektování pokynů zastoupeného, jako je tomu u smluvního zastoupení. Nelze však brát toto ustanovení zcela negativně. V zákoně můžeme najít ustanovení, ze kterých zřetelně vyplývá, že opatrovník a zákonný zástupce jsou povinni přihlídnout k názorům zastoupeného. Najdeme to například v ustanovení § 467 odst. 1 o. z., které jasně říká, že opatrovník při plnění svých povinností k prohlášením opatrovaného přihlíží a zařizuje jeho záležitosti v souladu s jeho vyznáním, prohlášením, přesvědčením a názorům.

Důležitá jsou ustanovení týkající se ochrany zájmů zastoupeného, která jsou z mého pohledu velmi důležitá vzhledem k povaze zastoupení, které není smluvní, nýbrž vzniká z nutnosti ochrany zastoupeného. Proto zákon již při možné hrozbě střetu zájmů zákonného zástupce nebo opatrovníka ukládá jmenování kolizního opatrovníka soudem. Střetem zájmů je míněna situace, kdy z povahy záležitosti a okolnosti vztahu mezi zástupcem a zastoupeným lze dovodit, že zástupce nemá právní zájem na vyřešení záležitosti, v níž má za zastoupeného jednat v nejlepším zájmu zastoupeného. K důležitosti tohoto ustanovení přispívá fakt, že k tomuto je soud povinen přihlížet z úřední povinnosti, vzhledem k tomu, že takové jednání je postaveno do úrovně jednání s absolutní neplatností.⁸⁴ Dále zvýšená míra ochrany spočívá i v pravidle, že zastoupený není vázán z jednání opatrovníka či zákonného zástupce, kterým došlo k překročení zástupčího oprávnění, avšak může být v případě, že toto právní jednání bez zbytečného odkladu schválí. Na zvýšenou ochranu zájmů zastoupeného při opatrovnictví a zákonném zastoupení je nutno hledět i při výkladu zákonných ustanovení a z toho důvodu je nutné

---

⁸³ ŠVESTKA, J.; DVOŘÁK, J.; FIALA, J. a kol. *Občanský zákoník. Komentář. Svazek I.* Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2014, str. 1104

⁸⁴ ŠVESTKA, J.; DVOŘÁK, J.; FIALA, J. a kol. *Občanský zákoník. Komentář. Svazek I.* Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2014, str. 1105

dovodit, že jednání, které je v rozporu se zájmem zastoupeného, je zdánlivým právním jednáním.⁸⁵

Co se množství opatrovníků týče, nejedná-li se o správu jmění, lze jmenovat zastoupenému pouze jednoho opatrovníka. V případě, že soud jmenuje více opatrovníků a nerozhodne, který jedná v jaké záležitosti, jednají všichni společně.

8.1.1 Správa jmění zastoupeného

Jak zákonný zástupce, tak opatrovník, mohou v majetkových záležitostech za zastoupeného jednat pouze v rámci běžné správy jmění zastoupeného. V ostatních záležitostech vybočujících z běžné správy jmění je nutné přivolení soudu. Dle ustanovení § 461 odst. 2 o.z. je z běžné správy výslovně vyloučen dar, dědictví nebo odkaz, který má podmínku, že jej bude spravovat třetí osoba. Péče o jmění nezletilého dítěte rodiči je upravena ve zvláštních ustanoveních v části druhé o.z. rodinného práva. Za běžnou záležitost se považují například pravidelné platby a příjmy, to znamená placení pojistného, daní, přijímání výtěžku z majetku, tedy nájemné, úroky atd. O neběžnou záležitost se pak jedná v případě uzavírání dědické dohody za nezletilé dítě, či kupní smlouvy uzavírané za zastoupené zákonnými zástupci, dále i například dovolání se neplatnosti závěti.⁸⁶

8.2 Opatrovnictví člověka

Opatrovník člověka je soudem stanoven v případě, že je to zapotřebí k jeho ochraně, či v případě, že to vyžaduje veřejný zájem. Tyto důvody mohou být i kumulativně splněny. Ustanovení § 465 odst. 1 o.z. uvádí demonstrativní výčet, koho považuje za osobu, nad kterou musí být ustanoveno opatrovnictví. Takovou osobou dle

---

⁸⁵ ŠVESTKA, J.; DVOŘÁK, J.; FIALA, J. a kol. *Občanský zákoník. Komentář. Svazek I.* Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2014, str. 1102

⁸⁶ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 4.6.2008, sp.zn. 28 Cdo 1506/2006

výše uvedeného ustanovení je například osoba omezená ve svéprávnosti, či osoba neznámého pobytu, dále také osoba, která při určitém právním jednání není známa a v neposlední řadě, také osoba, které její zdravotní stav brání v hájení svých práv a správě majetku. Takové opatrovnictví trvá, dokud je potřebné pro opatrovanou osobu. Soud ustanovuje opatrovníka až po zhlédnutí osoby a vyslechnutí jejího vyjádření, pouze v případě, že tomu brání nepřekonatelná překážka, ji nevyslechne.

Soud jako opatrovníka jmenuje osobu, kterou opatrovanec navrhl. Pokud takový postup není možný, jmenuje soud osobu blízkou, soud vybírá z osob okruhu opatrovanci blízkému, které jsou ochotny a schopny tuto činnost vykonávat. Tento druh řízení je podrobněji upraven v zákoně o zvláštních řízeních soudních.⁸⁷ Judikatura⁸⁸ dosud vyvozuje, že soud může jmenovat opatrovníka, pokud jsou naplněny jak formální, tak i materiální předpoklady. Tedy samotná nemožnost účinného hájení vlastních zájmů není důvodem pro opatrovnictví, nýbrž je třeba, aby zde nastala i konkrétní potřeba ochrany jejich zájmů nebo také veřejný zájem na vyřešení situace. Materiální předpoklady jsou tedy dány především v momentě, kdy má člověk, který nemůže jednat sám, být účastněn právnímu jednání, popřípadě, pokud chce třetí osoba vůči této osobě právně jednat.⁸⁹

Veřejným zájmem je pak míněn zájem širší skupiny lidí, zájem přesahující zájem jednotlivce. Veřejný zájem, jak je dovozeno judikaturou⁹⁰, stále musí respektovat základní rysy právního státu, mezi něž patří respekt k zájmům jedince i za situace, že se tento zájem dostane do rozporu se zájmem širšího okruhu osob.

Kromě ustanovení opatrovníka osobě s neznámým pobytem, lze ustanovit opatrovníka i osobě neznámé. Soud musí v takovém případě uvážit, zda návrhovaatel má na ustanovení legitimní právní zájem, vzhledem k tomu, aby nedošlo k obcházení práv opatrovance, který existuje, ale nemá vědomí o tom, že mu byl ustanoven opatrovník a

---

⁸⁷ zákon č. 292/2013 Sb., zákon o zvláštních řízeních soudních

⁸⁸ Např. Rozsudek Najvyššieho súdu v Bratislave ze dne 6. 5. 1970, sp.zn. NS 6 Cz 12/70

⁸⁹ ŠVESTKA, J.; DVOŘÁK, J.; FIALA, J. a kol. *Občanský zákoník. Komentář. Svazek I.* Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2014, str. 1118

⁹⁰ Nález Ústavního soudu ze dne 7. 12. 2005, sp.zn. IV.ÚS 412/04

že jednání, které za něj opatrovník učinil, je právně účinné. Vzhledem k úpravě procesního práva, která toto ustanovení nereflektuje, je dosah ustanovení poněkud sporný.⁹¹

Bezesporu velmi praktickým ustanovením je ustanovení o pojištění, kdy soud může uložit opatrovníkovi povinnost pojištění pro případ možné vzniklé škody, ať už osobě opatrovance či třetí osobě.

Mezi povinnosti opatrovníka patří udržování spojení, vhodným způsobem a ve vhodném rozsahu, dále také projevování skutečného zájmu o osobu opatrovance, jakož i péče o jeho stav a zájmy. V neposlední řadě, činí-li opatrovník za opatrovance rozhodnutí, je povinen opatrovanci poskytnout dostatečné vysvětlení a rozbor dané situace včetně uvedení následků onoho rozhodnutí. Domnívám se, že tato ustanovení mají vést k docílení co největší možné znalosti osoby opatrovance a tedy díky tomu, co nejlepšího rozhodování o zájmech opatrovance. Samozřejmě se toto ustanovení nevyužije v případě opatrovníka ustanoveného z důvodu neznámého pobytu či neznámé totožnosti.

Ustanovení § 468 o.z. vede ke kontinuitě střežení zájmů opatrovance, když smrtí opatrovníka opatrovnictví nezaniká, nýbrž přechází na veřejného opatrovníka, tedy na obec, která ve smyslu zákona o obcích⁹² je k této funkci ve své přenesené působnosti povinna. Smrtí opatrovance však opatrovnictví zaniká okamžitě a to i v případě, že by bylo nutno zajistit konkrétní jednání, aby právním nástupcům opatrovance nevznikla závažná újma. Jedná se o odlišnost od smluvního zastoupení, kde, dle ustanovení § 449 o.z., zmocněnec ještě učiní vše, co je potřebné, co nesnese odkladu tak, aby zmocnitel či jeho právní nástupce neutrpěl újmu.

V případě opatrovnictví z důvodu zdravotního stavu, který činí osobě potíže, při správě jeho jmění, je kladen velký důraz na společné rozhodování. Tento druh

---

⁹¹ ŠVESTKA, J.; DVOŘÁK, J.; FIALA, J. a kol. *Občanský zákoník. Komentář. Svazek I.* Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2014, str. 1120

⁹² Zákon č. 128/2000 Sb., zákon o obcích

opatrovnictví je soudem jmenován na návrh osoby opatrovance. Soud v souladu s tímto návrhem určí i rozsah opatrovníkovy působnosti. Tento rozsah nesmí přesahovat návrh.

Jedná se o institut, který je řazen mezi opatrovnictví, avšak je jakýmsi smíšeným druhem se smluvním zastoupením.⁹³ Důvodem je, že opatrovník není nadán vlastní vůlí k prosazování zájmů opatrovance. Zákon v tomto místě však neřeší situaci, kdy opatrovník jedná v rozporu s vůlí opatrovance. Vzhledem k výše uvedené konstrukci tohoto institutu by tato situace měla být řešena dle ustanovení § 447 o.z., s tím že, až na uvedené výjimky, jednání opatrovníka v rozporu s vůlí opatrovance, ho zavazuje.⁹⁴ To podporuje i fakt, že soud ustanovuje i rozsah opatrovníka oprávnění jednat, tedy lze takové rozhodnutí postavit na roveň plné moci.

8.2.1 **Kompetence opatrovníka a činnost soudu v praxi**

Jak jsem již výše uvedla, zákon uvádí v ustanovení o opatrovnictví člověka povinnosti, které je opatrovník povinen dodržovat při vykonávání činnosti opatrovníka, při chránění zájmů osoby opatrovance, tedy při vykonávání opatrovnictví. Přesný rozsah oprávnění opatrovníka je stanoven soudem při jeho jednání. Zpravidla by však rozsah měl být takový, aby opatrovník mohl hájit zájmy opatrovance dostatečným způsobem. V praxi dochází k iniciování ustanovení opatrovníka na popud zletilé svéprávné osoby nejčastěji příbuznými, lékařem, či institucí, ve které se osoba nachází, tedy zdravotním zařízením (např. nemocnice) či sociálním zařízením (např. domov pro seniory). Jak je výše uvedeno, přednost mají osoby blízké, aby se staly opatrovníkem a soud má povinnost zjistit vyjádření osoby omezené na svéprávnosti, je má být opatrovník ustanoven. V případě, že to není možné, dochází k ustanovení veřejného opatrovníka, kterým je obec.

---

⁹³ ŠVESTKA, J.; DVOŘÁK, J.; FIALA, J. a kol. *Občanský zákoník. Komentář. Svazek I.* Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2014, str. 1125

⁹⁴ ŠVESTKA, J.; DVOŘÁK, J.; FIALA, J. a kol. *Občanský zákoník. Komentář. Svazek I.* Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2014, str. 1125

Rozsah oprávnění opatrovníka je vymezen soudem. Zpravidla se však dotýká právního jednání. Tedy má za následek vznik, změnu a zánik práv a povinností opatrované osoby. Kupříkladu opatrovník nemá právo na úpravu návštěv u opatrovance. Toto by spadalo do základních práv a svobod opatrovance, do kterých opatrovník nemá právo svým jednáním zasahovat. Opatrovník tudíž není oprávněn určit, kdy nebo dokonce kdo může nebo nemůže navštívit opatrovaného.⁹⁵ V praxi se lze setkat i s dalšími případy, ve kterých opatrovník uděloval souhlas, ač takového souhlasu nebylo vůbec třeba, vzhledem k tomu, že to nespadá do opatrovníkových kompetencí. Dalším příkladem je třeba i rozhodnutí, kdy do kompetencí opatrovníkova rozhodně nepatří stanovování množství alkoholu, které může opatrovanec zkonsumovat či množství cigaret, které může opatrovanec vykouřit.⁹⁶

Výlučně je vyňato z opatrovníkových oprávnění jednat za opatrovance v následujících záležitostech, jak jsou uvedeny v ustanovení § 458 o.z. Jedná se o záležitosti týkající se vzniku a zániku manželství, výkonu rodičovských práv a povinností a dále také pořízení pro případ smrti nebo prohlášení o vydědění a jejich odvolání. Zákon výslovně neupravuje situaci, kdy by došlo k překročení oprávnění opatrovníka. Lze tedy vyjít z všeobecných ustanovení o zastoupení a dovodit, že v případě překročení zástupčího oprávnění, je opatrovník zavázán sám, nedal-li mu opatrovanec souhlas. Samozřejmě vzhledem k povaze opatrovnictví, tedy toho, že opatrovaná osoba je nesvéprávná, nemůže vydat souhlas s jednáním a je jím zavázána osoba opatrovníka. Dále jsou zákonem stanovena jednání, ve kterých opatrovník nesmí jednat bez přivolení soudu. Soud lze tedy dle mého názoru považovat za kontrolní instituci, která hlídá, zda-li opatrovník jedná správně a v souladu se zájmy opatrovance.

---

⁹⁵ Veřejný ochránce práv: Výkon opatrovnictví. [online], [cit. 2016-08-10]. Dostupné z: <http://www.ochrance.cz/stiznosti-na-urady/chcete-si-stezovat/zivotni-situace-problemy-a-jejich-reseni/vykon-opatrovnictvi/>

⁹⁶ HRADILOVÁ, A. *Kompetence opatrovníka u klientů v pobytových zařízeních sociálních služeb*, Sociální služby. 2013, č. 10, str. 26-27

Jak jsem již výše uvedla v případě, že nelze jmenovat někoho z osob blízkých, bude jmenován veřejný opatrovník, tedy obec. Ustanovení, která se v občanském zákoníku vztahují na opatrovnictví člověka, lze však v mnohém aplikovat na opatrovníka z řad blízkých a příbuzných. Větší úprava veřejného opatrovníka chybí. Toto je velmi komplikované z obou stran, jak ze strany opatrovníka, který nemá blíže specifikované, svá práva a povinnosti a stejně tak pro opatrovance, jehož ochrana je dle mého názoru snížena. Občanský zákoník sice odkazuje na zvláštní úpravu, tato však u nás chybí.

V roce 2013 byl zpracován návrh zákona o veřejném opatrovnictví, avšak ač dospěl až do připomínkového řízení, veškeré legislativní snahy ustaly a zákon do dnes nevešel v platnost. Jediná větší informovanost o tomto institutu může proto plynout pouze z metodického doporučení⁹⁷, které vzniklo v roce 2015 z důvodu neexistence větší míry informací pro veřejné opatrovníky resp. obce. Je samozřejmě pochopitelné, že v případě, že neexistuje blízká osoba, je potřebné ustanovit jinou osobu, která tu bude vždy, aby se postarala. Bohužel nedostatek úpravy v této části považuji za velké negativum vzhledem k tomu, že jednání opatrovníka znamená vždy velký zásah do osobnostních práv opatrovance resp. osoby, která je omezena na svých právech. Velký nedostatek spatřuji například v tom, že veřejný opatrovník nemá žádnou předepsanou povinnost důsledně průběžně zkoumat přání opatrovance, respektive není stanovena žádná sankce za nedodržování vůle či nerespektování nejlepšího zájmu opatrovance. Dále bych chtěla podotknout, že opatrovnictví není možné ve všech případech považovat za institut nahrazující plnou moc.

---

⁹⁷ Metodické doporučení - Ministerstvo vnitra České republiky, odbor veřejné správy, dozoru a kontroly, *Základní informace pro obce, jako veřejné opatrovníky*, 2015, [online], Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/soubor/metodicke-doporuceni-pro-obce-zakladni-informace-pro-obce-jako-verejne-opatrovniky.aspx>

V jednáních, která nespádají pod opatrovníkova práva, nelze opatrovníka považovat za výlučného zástupce opravňujícího k čemukoliv. Například opatrovník v žádném případě není osobou oprávněnou žádat o vydání závěti z notářské úschovy. Notářský řád⁹⁸ jasně stanoví, že závěť může vydat pouze osobě, která tuto závěť učinila či osobě, která je přímo k tomuto jednání zplnomocněna s úředně ověřeným podpisem na této speciální plné moci. Nelze však opatrovníka v této věci považovat za zástupce oprávněného. Tento nedostatek, respektive nedostatek oprávnění k vydání závěti, nelze nahradit dokonce ani přivolením soudu, když pořízení pro případ smrti je zákonem zcela vyloučeno z oprávnění opatrovníka.⁹⁹ I přes, dle mého názoru, zcela jednoznačné dovození vyloučení možnosti žádat o vydání závěti z notářské úschovy, ať na základě požadavku ze strany opatrovníka, či dokonce ze strany soudu, v praxi již bylo soudem takovéto rozhodnutí vydat závěť z notářské úschovy vydáno.

Co více, opatrovník nemá zákonem danou povinnost mlčenlivosti a v takto soukromém jednání, jako je sepsání závěti, nelze zajistit její dostačnou ochranu. Došlo-li k sepsání závěti před zbavením svéprávnosti, je jistě správný závěr, že opatrovník nemá v žádném ohledu právo ani povinnost zkoumat obsah či platnost závěti. Jedná se o případ, který uvádím právě z důvodu, dle mého názoru, nedostatečné úpravy v oblasti práv a povinností opatrovníka, včetně kontrolních mechanismů nad jeho činností, lze shrnout, že opatrovník, jakožto soudem ustanovený zástupce, nemá přesně stanovené pravidla plné moci - zástupčích oprávnění, na základě kterých jedná jménem opatrovaného.

8.3 Opatrovnická rada

O svolání opatrovnické rady, může žádat opatrovanec, kterému byl jmenován opatrovník nebo také osoba blízká opatrovanci. Opatrovnickou radu svolává opatrovník. Opatrovnická rada se skládá z osob blízkých a přátel, kteří jsou osobě opatrovance známi.

---

⁹⁸ Ustanovení § 101 zák. č. 358/1992 Sb., notářský řád

⁹⁹ Ustanovení § 458 o.z.

Důvodová zpráva¹⁰⁰ vysvětluje opatrovnickou radu jako náhradní řešení v případě, že není možné, aby opatrovníkem byla jmenována osoba blízká. Opatrovnická rada je kolektivním alespoň tříčlenným kontrolním a poradním orgánem, který sice vznikne sám, tedy volbou členů, soud však po celou dobu dohlíží nad opatrovnickou radou a kdykoliv její rozhodnutí může zrušit.

Tento orgán však může vzniknout pouze v případě, že osoby opatrovanci blízké mají o vznik rady zájem. Aby osoba mohla být členem opatrovnické rady, musí osvědčit dlouhodobý vážný zájem o osobu opatrovance včetně schopnosti projevit tento zájem i do budoucna a dále také její zájmy nemohou být v rozporu se zájmy opatrovance. Člen opatrovnické rady je volen na dobu neurčitou.

Zánik funkce může nastat dále uvedenými způsoby. Odstoupením, které činí písemným oznámením opatrovníkovi a soudu. Dále může soud odvolat člena rady z funkce a to na návrh opatrovníka či osoby, která má právo účastnit se opatrovnické schůze a také tak může soud učinit z vlastní iniciativy a to v případech, že tento člen opakovaně poruší své povinnosti, či ztratí zájem o opatrovance, či v případě, že zájmy opatrovance a tohoto člena jsou v rozporu.

V případě, osoby blízké nemají zájem o vznik rady, rozhoduje v záležitostech, které by jinak spadaly pod rozhodování opatrovnické rady, soud. Možnost zúčastnit se schůze má prakticky kdokoli, kdo o to má zájem, včetně opatrovance s tím, že každý přítomný má jeden hlas. Opatrovnická rada může být zvolena v případě, že se na opatrovnické schůzi sejde, alespoň pět lidí. Zasedá nejméně jednou ročně a svolat ji může opatrovník, kterýkoliv člen rady, předseda rady nebo dokonce i soud. Ze zasedání opatrovnické rady musí být vždy vyhotoven zápis, obsahující datum pořádání, přijaté rozhodnutí, podpis pořizovatele zápisu, kdo vše se schůze účastnil a kdo vznesl protest.

---

¹⁰⁰ Důvodová zpráva k zákonu č. 89/2012 Sb., občanský zákoník dostupná online z <http://obcanskyzakonik.justice.cz/images/pdf/Duvodova-zprava-NOZ-konsolidovana-verze.pdf>

Působnost opatrovnické rady spočívá v kontrole činnosti opatrovníka. Respektive některé záležitosti by opatrovník bez opatrovnické rady neměl mít možnost učinit. Tedy opatrovník bez souhlasu opatrovnické rady nemůže rozhodnout o zásadních změnách zasahujících do života opatrovance, nemůže také zasáhnout významně do majetkových záležitostí opatrovance. Přesně vymezené jsou tyto záležitosti v ustanovení § 480 o.z. Dále jsou však uváděny i záležitosti, které musí schválit soud. V případě, že je opatrovníkovi svěřena správa jmění, je povinen vyhotovovat soupis jmění a jeho vyúčtování, jedenkrát ročně s tím, že po svém ustanovení vyhotoví tento soupis do dvou měsíců a také při skončení funkce.

8.4 Opatrovnictví právnické osoby

Také právnická osoba má právo na opatrovníka, který bude hájit její práva. Právnická osoba, která potřebuje opatrovníka, je taková právnická osoba, ve které by bez jeho jmenování, došlo k ochromení její činnosti. K jeho zvolení je nutné, aby taková situace reálně hrozila.¹⁰¹ Toto opatření není čistě preventivní.

Opatrovníkem právnické osoby, může být jen osoba, která splňuje podmínky, pro způsobilost být členem statutárního orgánu právnické osoby. Zákon však uvádí, že je možné tuto osobu upravit v zakladatelském právním jednání právnické osoby s tím, že soud k takovému ustanovení přihlédně a splňuje-li taková osoba veškeré nutné podmínky a souhlasí se svým ustanovením do funkce opatrovníka, soud ji jmenuje.

Co se práv a povinností opatrovníka právnické osoby týče, zákon zde odkazuje na úpravu práv a povinností statutárního orgánu a obdobně se týká i působnosti opatrovníka. Toto však nelimituje soud, upravit jeho práva a povinnosti při jmenování. V zákonné úpravě opatrovnictví právnické osoby chybí, kdy zaniká funkce soudem zvoleného opatrovníka. V případě, že soud při jmenování osoby opatrovníka právnické osoby,

---

¹⁰¹ ŠVESTKA, J.; DVOŘÁK, J.; FIALA, J. a kol. *Občanský zákoník. Komentář. Svazek I.* Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2014, str. 1151

výslovně neuvede i zánik funkce, lze mít z analogického využití ustanovení § 463 odst. 2 o.z. za to, že dojde k odvolání opatrovníka soudem a jeho funkce končí právní mocí tohoto rozhodnutí.¹⁰²

V době, kdy je právnické osobě ustanoven opatrovník, je veškeré jednání statutárního orgánu neúčinné. Toto jednání je neúčinné i vůči třetím osobám i přesto, že tyto osoby jednaly v důvěře v zápis v obchodní rejstřík. Toto je z důvodu toho, že v opačném případě, by došlo ke ztrátě významu jmenování funkce opatrovníka.¹⁰³

8.5 Opatrovnictví dítěte

Opatrovnictví dítěte je upraveno v jiné části zákona, než předchozí popsané opatrovnictví člověka a právnické osoby. Je upraveno v části druhé hlavě III. o.z.¹⁰⁴

Opatrovnictví dítěte vzniká na základě jmenování soudu a to v následujících zákonem stanovených případech. Jedná se o případ, kdy hrozí střet zájmů na straně dítěte a jiné osoby stojící na straně druhé. Dále se jedná o případ, kdy se zákonný zástupce nehájí dostatečně zájmy dítěte. Ostatní důvody vzniku již jsou méně konkrétní. Tedy v případě, že to je v zájmu dítěte nebo v případě, že tak stanoví zákon.

V rozhodnutí o jmenování opatrovníkem soud uvede důvod, v čem spatřuje nutnost ustanovení opatrovníka, stejně jako jeho práva a povinnosti v zastoupení dítěte. Další ustanovení také uvádí, že dříve, než opatrovník přistoupí k právnímu jednání, ke kterému byl jmenován, zjistí stanovisko rodičů a stanovisko dítěte a v případě, že to

---

¹⁰² ŠVESTKA, J.; DVORÁK, J.; FIALA, J. a kol. *Občanský zákoník. Komentář. Svazek I.* Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2014, str. 1153

¹⁰³ ŠVESTKA, J.; DVORÁK, J.; FIALA, J. a kol. *Občanský zákoník. Komentář. Svazek I.* Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2014, str. 1154

¹⁰⁴ Ustanovení § 943 a násl. o.z.

považuje za nutné, také stanovisko dalších osob. Opatrovník nemusí být jmenován jen k určitému právnímu jednání a pak ho funkce zproští soud.

Samostatně je upraven opatrovník pro správu jmění dítěte. Stejně jako opatrovník dítěte, je i opatrovník dítěte pro správu jmění jmenován soudem, v jehož jmenování soud určí i rozsah jmění, pro který je opatrovník jmenován. Dále ve jmenování je mu určen způsob, jakým má nakládat se jměním, popřípadě jaké nakládání se mu zakazuje, avšak s tím, že postupuje obdobně, jak je určeno pro správu jmění dítěte rodičům. Opatrovník podléhá stálému dozoru soudu, kterému také předkládá zprávy o své činnosti a svou funkci vykonává s péčí řádného hospodáře.

Opatrovník pro správu jmění dítěte má nárok na náhradu výdajů za správu jmění, které si může odečíst z výnosů ze správy jmění s tím, že v případě, že výnosy nestačí, může soud rozhodnout o jejich hrazení z majetku, tedy ze jmění, o které se stará. Opatrovník má také právo na přiměřenou odměnu z výnosu jmění s tím, že jako je tomu u hrazení nákladů, může o tomto hrazení také rozhodnout jen soud.

V případě, že zanikne opatrovnictví pro správu jmění dítěte, musí opatrovník vydat vše, co měl v souvislosti se správou u sebe s tím, že předloží i závěrečnou zprávu a vyúčtování. Zemře-li opatrovník, jsou jeho dědicové povinni vydat vše, co měl opatrovník v souvislosti se správou jmění u sebe.

9 Podpůrná opatření při narušení schopnosti zletilého právně jednat

Úprava podpůrných opatření při narušení schopnosti zletilého právně jednat, je zařazena do zákonné úpravy v hlavě II. díle Fyzické osoby v o.z. Jsou to však opatření, která také spadají pod pojem zastoupení, vzhledem k tomu, že se jedná o případy, kdy fyzická osoba ztratí způsobilost právně jednat. Pod tato podpůrná opatření zákon řadí předběžné

prohlášení, nápomoc při rozhodování, zastoupení členem domácnost a omezení svéprávnosti.

Nastínění základů této úpravy zmiňuji v této části z důvodu, že jsem názoru, že je důležitá v ohledu pochopení důležitosti těchto institutů. Jedná se o úpravu, která byla zařazena do zákona po vzoru dalších evropských zemí a odráží mezinárodní právní vývoj. Odráží především Úmluvu o právech osob se zdravotním postižením.¹⁰⁵ Tato Úmluva konkrétně čl. 12 zaznamenává snahu o změnu ve vnímání způsobilosti k právním úkonům osob se zdravotním postižením, tedy mentálně postižených osob a osob s psychosociálním postižením. Jedná se o snahu o změnu v rozhodování těchto osob, tedy již ne skrze opatrovníka, tedy jakéhosi náhradního rozhodování, kde je opatrovanec z rozhodování vyloučen, ale skrze nápomocné rozhodování, kde by opatrovanec mohl projevovat větší mírou vlastní vůli. Jedná se o podporované rozhodování, kdy osoba, která je nápomocna osobě se zdravotním postižením této osobě radí tím, že jí vysvětluje jednotlivé záležitosti a pomáhá jí v komunikaci s okolím.¹⁰⁶ Především by mělo dojít k méně častému zbavování svéprávnosti, neboť to zasahuje do základních práv a svobod člověka velmi zásadním způsobem.¹⁰⁷

---

¹⁰⁵ Úmluva o právech osob se zdravotním postižením, [online], Dostupné z: http://www.mpsv.cz/files/clanky/10774/umluva_CJ_rev.pdf

¹⁰⁶ MAREČKOVÁ J., *Platná právní úprava a návrh nového občanského zákoníku ve světle čl. 12 Úmluvy o právech osob se zdravotním postižením*, Právní rozhledy, 2009, č. 3 str. 89

¹⁰⁷ Na tuto úpravu navazují i další mezinárodní akty, jako je doporučení rady výboru ministrů Rady Evropy z roku 2009, které zdůrazňuje, že: „*státy by měly podporovat možnost dospělých způsobilých osob svobodně se rozhodnout pro případ očekávané budoucí nezpůsobilosti a to prostředky prohlášení o zástupci a předběžnými právními prohlášeními.*“ Nebo také Úmluva o lidských právech a biomedicíně z roku 2011, článek 9 stanoví, že: „*bude brán zřetel na dříve vyslovená přání pacienta ohledně lékařského zákroku, pokud pacient v době zákroku není ve stavu, kdy může vyjádřit své přání*“.

9.1 Předběžné prohlášení

Tento institut je preventivním opatřením v případě, že osoba očekává, že nebude schopna právně jednat v budoucnu. Jedná se však o opatření, které v budoucnu počítá s omezením svéprávnosti. Tedy v momentě, co dojde ke ztrátě způsobilosti právně jednat, soud bude postupovat dle předběžného prohlášení tak, aby co nejlépe vyhověl osobě dle jejích přání. V tomto je rozdíl od zbylých podpůrných opatření, které mají za cíl, aby nedošlo k omezení svéprávnosti, respektive v souladu s ustanovením § 55 odst. 2 o.z., kdy k omezení svéprávnosti má dojít pouze tehdy, kdy nebude možné využít mírnější a méně omezující opatření.

Jedná se tedy o možné projevení vůle ve směru, jak budou spravovány záležitosti této osoby, resp. jakým způsobem, dále také jakou osobou, či dokonce jaká osoba má být ustanovena jako opatrovník. Tedy např. v případě Alzheimerovy nemoci, která se postupně rozvíjí, a tedy taková osoba ví, že v budoucnu nebude schopna právně jednat, zajistí se sama tak, aby její záležitosti byly i nadále spravovány, jak by si tato osoba přála a v neposlední řadě, kdo má záležitosti spravovat jako její opatrovník.¹⁰⁸ Předběžné prohlášení vznikne buď veřejnou listinou, nebo vznikne soukromou listinou za účasti dvou svědků. Zákon klade podmínky na osobu svědka. Svědek musí být osoba, která na obsahu prohlášení nemá zájem, není nevidomá, neslyšící, méně nebo neznalá jazyka, v němž je prohlášení sepsáno.¹⁰⁹ V případě, že činí prohlášení nevidomý, osoba, která neumí číst, psát, musí jí být prohlášení přečteno a to osobou, která není svědkem. V případě osoby se smyslovým postižením, jí musí být prohlášení tlumočeno takovým způsobem dorozumívání, který si sama zvolila a jemuž rozumí a kterému musí rozumět i oba svědci.

---

¹⁰⁸ Důvodová zpráva k zákonu č. 89/2012 Sb., občanský zákoník dostupná online z <http://obcanskyzakonik.justice.cz/images/pdf/Duvodova-zprava-NOZ-konsolidovana-verze.pdf>

¹⁰⁹ Ustanovení §39 o.z.

Stejným způsobem jakým dojde ke vzniku předběžného prohlášení, může dojít i k zániku resp. odvolání. Zničením listiny osobou, která prohlášení učinila, a na které je prohlášení sepsáno, má stejné účinky jako odvolání.

Soud při ustanovení opatrovníka, jak je popsán výše, vychází z existujícího předběžného prohlášení. I v případě nedostatku předepsané formy i pro další nedostatky, které činí prohlášení neplatným, by soud měl k tomuto prohlášení přihlídnout.¹¹⁰

9.2 Nápomoc při rozhodování

Institut mající za účel poskytnout osobě s duševní poruchou dostatečnou míru svobodného jednání. Ale zároveň také zajistit dostatečnou ochranu osobám se sníženou schopností právně jednat. Duševní poruchou je míněn stav, který se dotýká myšlení, prožívání nebo vztahů k ostatním lidem a dále také onemocnění jiného typu.¹¹¹ Tento stav je na posouzení znalcem z oboru. Před schválením takovéto smlouvy by se soud měl zabývat, zda-li existuje stav duševní poruchy.

Podpůrce se podporovanému zavazuje, že mu poskytne podporu v právních jednáních a zajistí mu veškeré potřebné informace a bude mu nápomocen radami. Na rozdíl od předběžného prohlášení, osoba, která chce smlouvu o nápomoci uzavřít, nemusí být způsobilá právně jednat. Nesmí však chybět vůle k uzavření této smlouvy, tedy si osoba musí být vědoma, co, jak, s kým za smlouvu uzavírá.¹¹² Smlouva nabývá účinnosti dnem schválení soudem. Lze tedy takovou smlouvu uzavřít i ústně a to do protokolu při jednání soudu.

V případě, že si zájmy podpůrce a podporovaného odporují, soud tuto nápomoc neschválí. Podpůrce však během celého trvání nemůže ohrozit zájmy podporovaného

---

¹¹⁰ Ustanovení § 44 o.z.

¹¹¹ ŠVESTKA, J.; DVORÁK, J.; FIALA, J. a kol. *Občanský zákoník. Komentář. Svazek I.* Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2014, str. 209

¹¹² ŠVESTKA, J.; DVORÁK, J.; FIALA, J. a kol. *Občanský zákoník. Komentář. Svazek I.* Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2014, str. 209

nevhodným ovlivňováním a ani se na jeho úkor obohatit.¹¹³ Podpůrce v případě písemného právního jednání může na listinu připojit svůj podpis včetně svých námitek či zkrátka údajů o podpoře. Podpůrce má také právo na vznesení námitek neplatnosti právního jednání podporovaného.

Nápomoc při rozhodování zaniká odvoláním, jak ze strany podpůrce, tak ze strany podporovaného, které stejně jako vznik, musí schválit soud a dále soud podpůrce odvolá v případě, že porušil své povinnosti při nápomoci a k takovému odvolání soud přistoupí i bez návrhu.

9.3 Zastoupení členem domácnosti

Zastoupení členem domácnosti má formu přímého zastoupení a je upraveno v ustanovení § 49 a násl. o.z. Jedná se o případ zastoupení, kdy zletilá osoba, která není schopna samostatně právně jednat z důvodu duševní poruchy a nemá jiného zástupce, může být zastoupena členem domácnosti, pokud toto zastoupení postačí. Není zde nutné přistoupit k omezení svéprávnosti. Nutná je tedy existence člena domácnosti, který bude schopen a ochoten činit zástupce. Členem domácnosti je zákonem podle § 49 odst. 1 o.z. považována osoba, která je zastoupeného potomkem, předkem, sourozencem, manželem nebo partnerem, nebo osobou, která se zastoupeným žila před vznikem zastoupení ve společné domácnosti nejméně tři roky. Tento druh zastoupení však může vzniknout pouze u zletilé osoby.

Společná domácnost je termínem již mnoho let v zákonech vyskytovaným.¹¹⁴ Především občanský zákoník¹¹⁵ obsahoval definici termínu domácnost a to v ustanovení § 115 „*Domácnost tvoří fyzické osoby, které spolu trvale žijí a společně uhrazují náklady na své potřeby.*“ Avšak současný občanský zákonem nepřevzal definici tohoto termínu

---

¹¹³ Ustanovení § 47 o.z.

¹¹⁴ Např. zákon č. 265/1949 Sb., o právu rodinném, dále také zákon č. 151/1950 Sb., občanský zákoník

¹¹⁵ Zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník

z předešlých úprav a pouze tento termín používá. V tomto konkrétním ustanovení zákon hovoří o společné domácnosti trvající nejméně tři roky.

Zástupce má povinnost oznámit zastoupenému, že jej bude zastupovat a především mu srozumitelně vysvětlit, co zastoupení znamená. Zastoupený musí souhlasit, jinak k tomuto druhu zastoupení nedojde. Respektive zákon uvádí, že nedojde ke vzniku, pokud zastoupený odmítne, dokonce postačí projevit přání, že nechce být zastoupen. Ustanovení § 50 o.z., které nadto přidává svolení soudu s tímto zastoupením, je třeba brát jako dodatečné schválení takového zastoupení, tedy návrh na sválení by měl být podán až poté, co zastoupenému zástupce sdělí, že jej bude zastupovat a dle výše uvedeného vysvětlí vše potřebné a zastoupený zastoupení neodmítne. Soud při řízení má zajistit zjištění názoru osoby zastoupeného, zde se projevuje základ této úpravy v Úmluvě¹¹⁶, respektive respektování autonomní vůle osoby zastoupeného. Úprava zastoupení členem domácnosti má zajistit kontinuitu v bezodkladných záležitostech, které jsou nutné vyřídit, ještě před ustanovením opatrovníka této nesvéprávné osobě.¹¹⁷

Zástupce především dbá na to, aby byly chráněny zájmy zastoupeného, byla naplňována jeho práva, jakož i způsob jeho života, aby nebyl v rozporu s jeho schopnostmi a v neposlední řadě také, aby život zastoupeného odpovídal jeho, byť i zvláštním představám a přáním. Rozsah zástupčího oprávnění spočívá především v zajištění běžných záležitostí odpovídajícím životním poměrům zastoupeného. Důležité je vyjádření odpovídající životním poměrům zastoupeného, neboť zde zákonodárce zdůrazňuje, že tyto záležitosti budou u každé osoby zastoupeného jiné. Například se budou lišit možnosti nákupu dle příjmu osoby zastoupené. V tomto ohledu zákonná úprava limituje zástupčí oprávnění tak, že co se příjmů zastoupeného týče, může s nimi zástupce nakládat pouze v obstarání obvyklých záležitostí, dle životních poměrů

---

¹¹⁶ Úmluva o právech osob se zdravotním postižením, [online], Dostupné z: http://www.mpsv.cz/files/clanky/10774/umluva_CJ_rev.pdf

¹¹⁷ ŠVESTKA, J.; DVOŘÁK, J.; FIALA, J. a kol. *Občanský zákoník. Komentář. Svazek I.* Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2014, str. 1035

zastoupeného, avšak s peněžními prostředky na účtu může nakládat pouze v rozsahu nepřesahujícím měsíční výši životního minima jednotlivce. Výslovně však zástupce nemůže udělit souhlas k zásahu do duševní nebo tělesné integrity člověka s trvalými následky.

I v zastoupení členem domácnosti je přípustná pluralita zástupců. Postačí, pokud jedná jeden z více zástupců, avšak pokud jednají zástupci společně a odporují-li si, nepřihlíží se k žádnému z jejich jednání.

K zániku zastoupení členem domácnosti dojde odmítnutím buď zástupce, či zastoupeného, ze strany zastoupeného postačí stejně jako při vzniku, pokud dojde k projevení přání. Dále k zastoupení členem domácnosti zaniká v případě, že je zastoupenému jmenován opatrovník.

10 Závěr

V závěru své diplomové práce bych ráda shrnula témata, kterými jsem se ve své práci zabývala. Touto prací jsem se snažila popsat nejdůležitější úpravu zastoupení, kterou lze v platné právní úpravě naléznout. Nezabývala jsem se však pouze hlavou III. občanského zákoníku, která nese název zastoupení, ale věnovala jsem pozornost i ustanovením v jiných částech občanského zákoníku, které však také mají rovněž charakter zastoupení a především i souvisí s úpravou v hlavě III o.z.

Svou práci jsem rozdělila do devíti kapitol. V první kapitole jsem se zabývala historickým vývojem zastoupení včetně ohlédnutí na předchozí platnou právní úpravu. V třetí kapitole jsem se pak věnovala vybraným typům zastoupení, které nejsou upraveny v hlavě III o. z., avšak jsou velmi důležitými a nikterak neobvyklými typy zastoupení v praxi.

Ve čtvrté kapitole jsem se zaměřila k základnímu dělení zastoupení na přímé a nepřímé, které je důležité pro pochopení institutu zastoupení.

V páté kapitole obracím svou pozornost k hlavě III o.z. a začínám svou práci v této části vymezením všeobecných ustanovení, ve kterých se věnuji osobě zástupce, jejím oprávněním a případným překročením jejího zástupčího oprávnění. Navíc také možnosti substituce zástupce dalším zástupcem.

V další kapitole pak obracím svou pozornost na samotné smluvní zastoupení, kde jsem se věnovala především plné moci, jejím náležitostem a také formě, která je v současné platné právní úpravě podle některých názorů ne zcela jasně vymezená, a tak to může být považováno za problematické ustanovení. Dále samozřejmě jsem se ohlédla na případy překročení oprávnění zástupce ze zastoupení. V neposlední řadě se také věnuji zániku zastoupení, a to jak ze strany zmocnitele, tak ze strany zmocněnce.

V sedmé kapitole pokračuji prokurou, tedy pokračuji tak, jak to odpovídá i zákonné systematice.

V osmé kapitole se pak věnuji zákonnému zastoupení a opatrovnictví, přičemž v opatrovnictví jsem se zastavila na opatrovnictvím člověka s ohledem na praktické využití respektive jsem poukázala na chybějící úpravu veřejného opatrovnictví, ačkoliv zákon s touto speciální úpravou počítá. Do této kapitoly jsem také zařadila opatrovnictví dítěte, které sice není řazeno v kapitole o opatrovnictví v hlavě III o. z., nicméně je to také druhem opatrovnictví.

V deváté kapitole na závěr své práce jsem svou pozornost stočila k podpůrným opatřením při narušení schopnosti zletilého právně jednat. Tato úprava má za cíl snížení počtu osob s omezenou svéprávností, jelikož toto omezení je považováno za velmi zásadní zásah do osobnostních práv člověka a vzhledem, z mého pohledu, k lepšímu pochopení této zákonné úpravy a těchto nových institutů zmiňuji v úvodu kapitoly i důvody vzniku a základy této úpravy.

V neposlední řadě bych ráda uvedla, že jsem se do celé práce snažila zahrnout i možné soudní rozhodnutí a to i přes změnu právní úpravy a relativně krátké době platnosti současného občanského zákoníku, je mnoho judikátů, které lze aplikovat i přes tuto změnu platné právní úpravy.

Občanský zákoník dle mého obsahuje rozsáhlou a vcelku ucelenou úpravu zastoupení, pokud tedy uvažujeme v ohledu na ucelenou úpravu jedním komplexním zákonem.

11 Seznam zkratek

- o.z.   Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník
z.o.k.   Zákon č. 90/2012 Sb., zákon o obchodních korporacích
o.s.ř.   zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád

12 Použité zdroje

PRÁVNÍ PŘEDPISY

- Ústavní zákon č. 2/1993 Sb., Listina základních práva a svobod
Zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník
Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník
Zákon č. 90/2012 Sb., zákon o obchodních korporacích
Zákon č. 85/1996 Sb., zákon o advokacii
Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád
Zákon č. 500/2004 Sb., správní řád
Zákon č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád)
Zákon č. 201/2002 Sb., o Úřadu pro zastupování státu ve věcech majetkových
Zákon č. 219/2000 Sb., o majetku České republiky a jejím vystupování v právních vztazích
Zákon č. 91/2012 Sb., o mezinárodním právu soukromém
Zákon č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních
Zákon č. 328/1999 Sb., o občanských průkazech
Zákon č. 133/2000 Sb., o evidenci obyvatel
Zákon č. 417/2004 Sb., o patentových zástupcích
Zákon č. 304/2013 Sb., zákon o veřejných rejstřících
Zákon č. 128/2000 Sb., zákon o obcích

LITERATURA

HURDÍK, Jan et al. *Občanské právo hmotné. Obecná část. Absolutní majetková práva*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2013. ISBN 978-80-7380-377-3.

DVOŘÁK, J., ŠVESTKA, J., a ZUKLÍNOVÁ, M. a kol. *Občanské právo hmotné. Svazek 1. Díl první: Obecná část*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2013, ISBN 978-80-7478-325-8.

ŠVESTKA, J.; DVOŘÁK, J.; FIALA, J. a kol. *Občanský zákoník. Komentář. Svazek I*. Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2014, ISBN 978-80-7478-370-8

LAVICKÝ, P. a kol. *Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1-654). Komentář. 1. vydání*. Praha: C.H. Beck, 2014. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-529-9.

ČECH, P., ŠUK, P., *Právo obchodních společností: v praxi a pro praxi (nejen soudní)*. Vydání I., Praha: Ivana Hexnerová- Bova Polygon, 2016, ISBN 978-80-7273-177-0

POLIŠENSKÁ, P. *Občanské právo hmotné: výběr z důležitých soudních rozhodnutí v občanském právu za období leden 2014 až září 2015*. Praha: Wolters Kluwer, 2016. ISBN 978-80-7552-098-2.

BEZOUŠKA, P. *Soudní judikatura ve světle občanského zákoníku: komentovaný rejstřík judikatury a její použití po rekodifikaci*. Praha: Wolters Kluwer, 2016. ISBN 978-80-7552-090-6.

KINDL, M., ROZEHNAL, A. *Nový občanský zákoník: problémy a úskalí*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2014. Pro praxi. ISBN 978-80-7380-516-6.

BEZOUŠKA, P., ELIÁŠ, K., HAVEL, B., LIŠKA, P., a ŠUSTROVÁ, D. *Občanské právo pro každého: pohledem (nejen) tvůrců nového občanského zákoníku*. 2. dopl. a aktualiz. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2014. ISBN 978-80-7478-493-4.

NESNÍDAL, J. *Občanský zákoník I. s komentářem: zákon č. 89/2012 Sb. Český Těšín: Poradce, 2012. ISBN 978-80-7365-336-1.*

WINTEROVÁ, A. a MACKOVÁ, A. a kol. *Civilní právo procesní. První část – Řízení nalézací*. Praha: Linde, 2014, ISBN 978-80-7201-940-3

JANKŮ, M. *Nové občanské právo v kostce: (stručný úvod)*. V Praze: C.H. Beck, 2014. ISBN 978-80-7400-516-9.

MELZER, F. *Občanský zákoník: velký komentář*. Praha: Leges, 2013-. Komentátor. ISBN 978-80-8757-673-1.

ELIÁŠ, K. *Občanský zákoník: velký akademický komentář: úplný text zákona s komentářem, judikaturou a literaturou podle stavu k 1. 4. 2008*. Praha: Linde, 2008. Edice zákony - komentáře. ISBN 978-80-7201-687-7.

VRAJÍK, M. *Judikatura Nejvyššího soudu z pohledu nového občanského zákoníku a zákona o obchodních korporacích*. 1. vyd. Olomouc: ANAG, 2014, ISBN 978-80-7263-846-8.

NOVOTNÁ, M., ŠTÝSOVÁ, M., NOVOTNÝ, P., a IVIČIČOVÁ, J., *Nový občanský zákoník. Principy a základní pojmy*. 1. vyd. Praha: Grada Publishing, 2014, ISBN 978-80-247-5163-4.

ŠVESTKA, J.; DVOŘÁK, J.; TICHÝ, L. *Sborník statí z diskuzních fór o rekonstrukci občanského práva*. 3. díl, Praha: ASPI - Wolters Kluwer, 2008

ELIÁŠ, K., HŮRKA, P. a kol. *Zákoník práce a související ustanovení občanského*

zákoníku s podrobným komentářem k 1. 1. 2014. 3. vyd. Olomouc: ANAG, 2014. ISBN 978-80-7263-857-4

JURČOVÁ, M., PAVELKOVÁ, B., NEVOLNÁ, Z., OLŠOVSKÁ, A., SMYČKOVÁ, R., *Zastúpenie v súkromnom práve*. Praha, C.H. Beck, 2012, ISBN 978-80-7400-420-9.

ŠÍNOVÁ, R., ŠMÍD, O. a kol. *Manželství*. Praha, Leges, 2014, ISBN 978-80-7502-046-8

KINCL, J., URFUS, V., SKŘEJPEK, M. *Římské právo*. 1. vydání. Praha, C.H. Beck, 1995, ISBN 80-7179-031-1.

JUDIKATURA

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 26. 8. 2008, čj. 21 Cdo 2439/2007

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 29. 3. 2012, čj. zn. 21 Cdo 4542/2010

Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 7.4.2011, čj. 7 Azs 4/2011-55

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 11. 2014, čj. 29 Cdo 3919/2014

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28.4.2010, sp.zn. 29 Cdo 2720/2009

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 18. 12. 2003, sp. zn. 21 Cdo 1269/2003

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 4.6.2008, sp.zn. 28 Cdo 1506/2006

Rozsudek Najvyššieho súdu v Bratislave ze dne 6. 5. 1970, sp.zn. NS 6 Cz 12/70

Nález Ústavního soudu ze dne 7. 12. 2005, sp.zn. IV.ÚS 412/04

Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 4.8.2015, sp.zn. 14 Cmo 184/2014

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 15.12.2011, sp.zn. 33 Cdo 5273/2009

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 22. 4. 2010, sp.zn. 21 Cdo 5429/2007

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 24. 2. 2010, sp.zn 33 Cdo 4385/2007

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 16. 1. 2013, sp.zn 31 Cdo 2038/2011

ODBORNÉ ČLÁNKY

Výkladové stanovisko č. 12 Expertní skupiny Komise pro aplikaci nové civilní legislativy při Ministerstvu spravedlnosti ze dne 14. 1. 2014 dostupné z: <http://obcanskyzakonik.justice.cz/images/pdf/Stanovisko-12.pdf>

KNÖTIG, P. Nejvyšší soud podal výklad § 441 odst. 2 nového občanského zákoníku, tisková zpráva [online]. Praha, 12. 17. 2014 [cit. 2016-07-28]. Dostupné z: http://www.nsoud.cz/JudikaturaNS_new/ns_web.nsf/web/Proverejnostamedia~TiskovezpravyNejvyssihosoudu~Nejvyssi_soud_podal_vyklad___441_odst__2_noveho_obcanskeho_zakoniku~?openDocument&lng=CZ

KRAMER, J. Nejvyšší soud přepisuje zákon, Lidové noviny, str. 15, 29. 12. 2014 [online], [cit. 2016-07-28]. Dostupné z: <http://www.cak.cz/scripts/detail.php?id=13830>

HURYCHOVÁ, K. *Prokura v novém občanském zákoníku*. Bulletin advokacie. 2014, č. 9, str. 35-42

KORBEL, F. *Smluvní zastoupení v novém občanském zákoníku*, Bulletin advokacie. 2011, č. 5, str. 46-51

MAREČKOVÁ J. *Platná právní úprava a návrh nového občanského zákoníku ve světle čl. 12 Úmluvy o právech osob se zdravotním postižením*, Právní rozhledy, 2009, č. 3 str. 86-94, ISSN 1210-6410

FLANDEROVÁ, Martina a Petr VOJTEK. Mírnější a méně omezující opatření při narušení schopnosti zletilého právně jednat jako alternativa k omezení svéprávnosti. *Soudní rozhledy*. 2015, 342-343. ISSN 12114405

TICHÝ, L. *Základní otázky smluvního zastoupení a návrh občanského zákoníku*, Bulletin advokacie. 2011, č. 5, str. 37-45

HRADILOVÁ, A. *Kompetence opatrovníka u klientů v pobytových zařízeních sociálních služeb*, Sociální služby. 2013, č. 10, str. 26-27

INTERNETOVÉ ZDROJE

Důvodová zpráva k zákonu č. 89/2012 Sb., občanský zákoník dostupná online z <http://obcanskyzakonik.justice.cz/images/pdf/Duvodova-zprava-NOZ-konsolidovana-verze.pdf>

Úmluva o právech osob se zdravotním postižením, [online], [cit. 2016-08-20], Dostupné z: http://www.mpsv.cz/files/clanky/10774/umluva_CJ_rev.pdf

Ministerstvo vnitra České republiky, odbor veřejné správy, dozoru a kontroly, *Základní informace pro obce, jako veřejné opatrovníky*, 2015, [online], [cit. 2016-08-01], Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/soubor/metodicke-doporuceni-pro-obce-zakladni-informace-pro-obce-jako-verejne-opatrovniky.aspx>

Veřejný ochránce práv: Výkon opatrovnictví. [online], [cit. 2016-08-10]. Dostupné z: <http://www.ochrance.cz/stiznosti-na-urady/chcete-si-stezovat/zivotni-situace-problemy-a-jejich-reseni/vykon-opatrovnictvi/>

13 Klíčová slova

Zastoupení

Plná moc

Opatrovnictví

KEY WORDS

Representation

Power of attorney

Curatorship

14 Shrnutí

Ve své práci jsem se věnovala institutu zastoupení v současné platné právní úpravě. Svou diplomovou práci jsem se snažila popsat nejdůležitější úpravu zastoupení, kterou lze v platné právní úpravě nalézt. Nezabývala jsem se však pouze hlavou III občanského zákoníku, která nese název zastoupení, ale věnovala jsem pozornost i ustanovením v jiných částech občanského zákoníku, které však také mají charakter zastoupení a především souvisí s úpravou v hlavě III občanského zákoníku. Svou diplomovou práci jsem rozdělila do devíti kapitol, ve kterých se zabývám zastoupením, vzniklým jak ze zákona, tak z rozhodnutí soudu, tak rovněž smluvním zastoupením.

Na začátku své práce jsem se zabývala historickým vývojem zastoupení včetně ohlednutí za předchozí platnou právní úpravu. V další kapitole jsem se věnovala vybraným typům zastoupení, které nejsou upraveny v hlavě III občanského zákoníku, avšak jsou velmi důležitými a nikterak neobvyklými typy zastoupení v praxi.

Největší část své práce jsem věnovala hlavě III občanského zákoníku, která nese název zastoupení. Nejprve začínám všeobecnými ustanoveními. Dále pokračuji částí o smluvním zastoupení. V části smluvního práva jsem svou pozornost věnovala plné moci a její formě a jejímu zániku. Do smluvního zastoupení spadá také prokura, kde jsem se zabývala vznikem prokury, její formou, dále rozsahem a zánikem prokury.

Vzhledem k tomu, že členění mé práci z velké části odpovídá i systematice zákonné úpravy věnovala jsem svou pozornost i zákonnému zastoupení a opatrovnictví a to, jak člověka, tak právnické osoby. Zde jsem také zařadila úpravu opatrovnictví dítěte, které sice není zařazeno v systematice zákona na stejném místě jako opatrovnictví člověka a právnické osoby, ale systémově k zastoupení patří.

V neposlední řadě jsem se také věnovala úpravě podpůrných opatření při narušení schopnosti zletilého jednat, u kterých jsem zmínila také podklady pro tuto úpravu.

Abstract

Representation

This thesis concerns the institute of the representation in effective legislation of civil law particularly in the Act no. 89/2012 Coll., Civil Code. This institute is very important for each person, no matter it's age or profession, because everybody in his live needs to use the representation.

Not only have I focused in my thesis on the part of the Civil Code which is called representation, but also on the other parts that contain representation as well. My thesis is divided into nine chapters, in which I am dealing with representation based on the decision of the court as well as the contract or the law.

At the beginning my thesis describes historical basis of representation and also short glimpse to the previous legislation. The next chapter deals with chosen types of the representation that are not regulated in the chapter III of the Civil Code, but I also consider them as really important and very useful in practice.

The most of the thesis is focused on the part of the Civil Code that is named the representation. Firstly general provisions are described where I specially focus on the power of attorney, its form and necessary provisions. In the representation based on contract belongs also procuracy, where I included its origin, its extent, form and termination.

The thesis in its majority corresponds with the Civil Code systematics. Therefore I paid attention to legal representation and the curatorship. The thesis describes in this part curatorship of a person as well as the curatorship of the legal person.

In the end I described support measures for incapability or decreased capability of an adult person to act, together with basis for such legislation. This part of the Civil Code reflects international legal basis and it was regulated in the Civil Code according to other European countries.